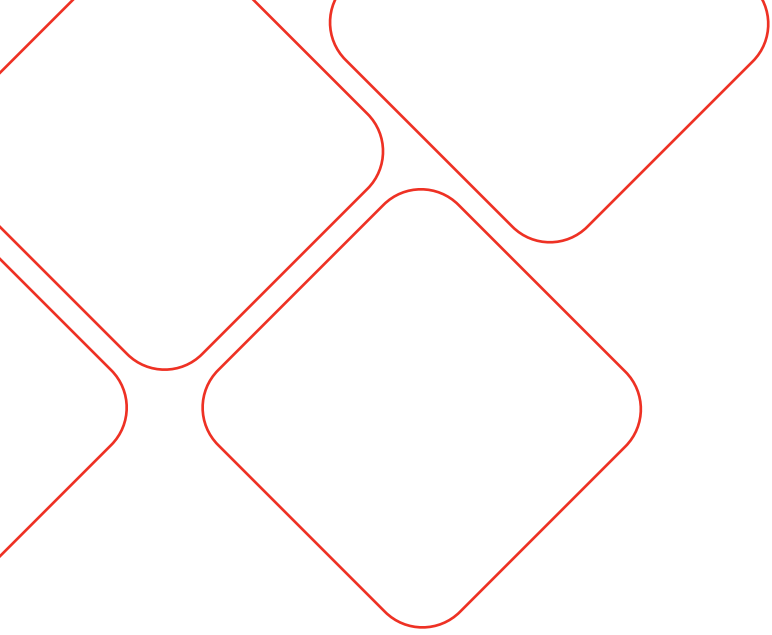

בנק הפועלים

דוח על הסיכונים -
גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים
ליום 31 במרץ 2024

תוכן העניינים

49	ה. סיכוני אשראי של צד נגדי	8	א. מבוא
52	ו. סיכון שוק	8	1. מידע צופה פני עתיד
53	ו.1. סיכון שוק בתיק למסחר	8	2. הצהרה על הגילוי
54	ו.2. סיכון ריבית בתיק הבנקאי		ב. יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון משוקללים
56	ו.3. סיכון מניות ומרווחי אשראי - סיכון השקעה	9	1. יחסים פיקוחיים עיקריים
57	ז. סיכון נזילות	9	2. הערכת הסיכונים וניהולם
64	ח. סיכון תפעולי	10	3. סיכונים מובילים ומתפתחים
65	ט. סיכון ציות	11	4. השלכות מלחמת חרבות ברזל
65	י. סיכון משפטי	13	5. סקירת נכסי סיכון משוקללים
66	יא. סיכון מוניטין	18	ג. הון ומינוף
66	יב. סיכון רגולציה	19	1. הרכב ההון
66	יג. סיכון כלכלי	19	2. הלימות ההון
66	יד. סיכון אסטרטגי	21	3. יחס מינוף
66	טו. סיכון סביבתי	23	ד. סיכון אשראי
67	טז. סיכון מודל	25	1. איכות האשראי של חשיפות האשראי
		26	2. חשיפות לסיכונים אשראי
		29	3. מידע נוסף על חשיפות לסיכונים אשראי
		34	4. הפחתת סיכון אשראי: גילויים בגישה הסטנדרטית
		44	

רשימת הטבלאות

יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון משוקלים

- 9 טבלה ב-1: טבלת יחסים פיקוחיים עיקריים
15 טבלה ב-2: פרטים בדבר פעילויות לטובת הלווים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה
18 טבלה ב-3: סקירת נכסי סיכון משוקלים

הון ומינוף

- 19 טבלה ג-1: הרכב ההון הפיקוחי
23 טבלה ג-2: השוואה בין נכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף
24 טבלה ג-3: גילוי על יחס מינוף

סיכון אשראי

- 26 טבלה ד-1: מדדי סיכון אשראי
27 טבלה ד-2: איכות האשראי של חשיפות אשראי
29 טבלה ד-3: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בישראל
33 טבלה ד-4: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים
34 טבלה ד-5: פילוח סיכון האשראי בענפי הבינו והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים
35 טבלה ד-6: ניתוח איכות האשראי בענפי הבינו והנדל"ן
36 טבלה ד-7: סיכון אשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית בישראל לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה
39 טבלה ד-8: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק
40 טבלה ד-9: יתרות סיכון האשראי לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313)
40 טבלה ד-10: סיכונים בתיק הלוואות לדיור
41 טבלה ד-11: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי
41 טבלה ד-12: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק
42 טבלה ד-13: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 רבעונים אחרונים
42 טבלה ד-14: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק
43 טבלה ד-15: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל
44 טבלה ד-16: חשיפות הבנק למימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה
45 טבלה ד-17: טבלת הפחתת סיכון אשראי
46 טבלה ד-18: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון

סיכונים אשראי של צד נגדי

- 49 טבלה ה-1: ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי לפי גישה פיקוחית
49 טבלה ה-2: הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי
50 טבלה ה-3: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון
51 טבלה ה-4: הרכב הביטחון - בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי

סיכון שוק

- 53 טבלה ו-1: אומדני הסיכון של הפעילות למסחר (VaR)
53 טבלה ו-2: רגישות הבנק לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ושינויים במדד המחירים לצרכן
54 טבלה ו-3: סיכון שוק על-פי הגישה הסטנדרטית
55 טבלה ו-4: שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו
55 טבלה ו-5: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם של הבנק וחברות מאוחדות שלו
56 טבלה ו-6: רגישות הערך הכלכלי של הבנק לשינויים במקביל בעקומי הריבית (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש)
56 טבלה ו-7: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית
56 טבלה ו-8: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על ההון העצמי (נטו לאחר מס)

סיכון נזילות

- 57 טבלה ז-1: יחס כיסוי הנזילות (LCR) - תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו
61 טבלה ז-2: יחס מימון יציב נטו (NSFR), תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו
64 טבלה ז-3: פירוט נכסים נזילים לפי רמות כנדרש בהוראות באזל

דוח על הסיכונים

אנו מתכבדים להגיש לכם את הדוח על הסיכונים גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 במרץ 2024. המידע המפורט בדוח זה כנדרש בהוראות הדיווח של בנק ישראל, כולל דרישות גילוי שפורסמו על-ידי ועדת באזל ודרישות גילוי על סיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על-ידי הפורום ליציבות פיננסית (FSF) ודרישות גילוי שפורסמו על-ידי צוות משימה שהוקם על-ידי המוסד ליציבות פיננסית (FSB) לשיפור הגילוי על סיכונים בתאגידים בנקאיים.

פרסום זה של הדוח על הסיכונים הינו במסגרת הדיווח הכספי של בנק הפועלים בע"מ וכולל מידע בנושאי ניהול הסיכונים וההון. יש לעיין בדוח זה ביחד עם הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023 ועם תמצית הדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2024.

מירב בן שושן כהן

משנה למנכ"ל, מנהלת הסיכונים הראשית

דב קוטלר

המנהל הכללי

ראובן קרופיק

יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 19 במאי 2024

א. מבוא

ביום שבת ה-7 לאוקטובר 2023 פרצה מלחמת חרבות ברזל. קיימת אי ודאות רבה לגבי התפתחות הלחימה, היקפה ומשכה, ובהתאם לגבי מידת השפעתה על תחומי המשק השונים, לקוחות הבנק והבנק עצמו. לפרטים אודות השלכות פוטנציאל השפעות המלחמה ראה [פרק השלכות מלחמת חרבות ברזל ופרקי הסיכון להלן](#).

א.1. מידע צופה פני עתיד

מרביתו של המידע המפורט בדוח זה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות (אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים), מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים ושינויים בכללי המיסוי, וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק, ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינויים בתכנית העסקיות של הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "תחזית", "תכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצוני", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות", "צריך", "יכול", "יהיה" וביטויים דומים להם. ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים, בין היתר, שינויים בפרמטרים הבאים: מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובחו"ל, שיעורי אינפלציה, הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון, החשיפה לסיכונים פיננסיים, איתנות פיננסית של לווים, התנהגות המתחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, המצב הביטחוני בישראל, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם, ובתחומים אחרים אשר יש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית.

מידע זה משקף את נקודת המבט הנוכחית של הבנק בנוגע לאירועים עתידיים. נקודת מבט זו מבוססת על הערכות, ולכן נתונה לסיכונים, לחוסר ודאות, ואף לאפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו בכלל, או יתממשו במקצת בלבד, ואף שההתפתחויות בפועל תהיינה הפוכות מאלו שנצפו.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים, כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד הבינוי והשיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם.

א.2. הצהרה על הגילוי

על פי הנחיות בנק ישראל, ההצהרות על הגילוי בדוח הכספי התקופתי של הבנק, תקפות גם לדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים. במסגרת הדיונים בדוחות הכספיים של הבנק, אישר דירקטוריון הבנק את פרסום הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 במרץ 2024.

ב. יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון משוקללים

ב.1. יחסים פיקוחיים עיקריים

טבלה ב-1: טבלת יחסים פיקוחיים עיקריים

על בסיס מאוחד, ליום					
31 במרץ 2023	30 ביוני 2023	30 בספטמבר 2023	31 בדצמבר 2023	31 במרץ 2024	
במיליוני ש"ח					
הון זמין					
48,241	49,449	50,460	52,641	54,142	הון עצמי רובד 1
47,935	49,160	50,189	52,388	53,998	הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
48,241	49,449	50,460	52,641	54,142	הון רובד 1
47,935	49,160	50,189	52,388	53,998	הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
61,704	63,061	64,320	65,979	67,589	הון כולל
61,408	62,777	64,036	65,731	67,447	הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
נכסי סיכון משוקללים					
424,532	429,440	437,474	437,852	446,945	סך-הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA)
425,346	429,815	437,826	438,181	447,133	סך-הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA), לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
יחסי הלימות הון					
11.36%	11.51%	11.53%	12.02%	12.11%	יחס הון עצמי רובד 1
11.27%	11.44%	11.46%	11.96%	12.08%	יחס הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
11.36%	11.51%	11.53%	12.02%	12.11%	יחס הון רובד 1
11.27%	11.44%	11.46%	11.96%	12.08%	יחס הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
14.53%	14.68%	14.70%	15.07%	15.12%	יחס הון כולל
14.44%	14.61%	14.63%	15.00%	15.09%	יחס הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
10.23%	10.23%	10.23%	10.23%	10.23%	יחס הון עצמי רובד 1 הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾
1.13%	1.28%	1.30%	1.79%	1.88%	יחס הון עצמי רובד 1 זמין, מעבר לנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾
יחסי המינוף					
738,726	738,952	745,857	760,396	749,579	סך החשיפות
738,885	739,102	745,998	760,528	749,654	סך החשיפות, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
6.53%	6.69%	6.77%	6.92%	7.22%	יחס המינוף
6.49%	6.65%	6.73%	6.89%	7.20%	יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾

(1) לפני השפעת התאמות בגין תכניות ההתייעלות, לפני השפעת התאמות בגין הפסדי אשראי צפויים ולפני השפעת התאמות בגין הלוואות בסיכון מוגבר לרכישת קרקע.
 (2) לרבות דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה.

טבלה ב-1: טבלת יחסים פיקוחיים עיקריים (המשך)

ממוצע לשלושת החודשים שהסתיימו ביום					
31 במרץ 2023	30 ביוני 2023	30 בספטמבר 2023	31 בדצמבר 2023	31 במרץ 2024	
יחס כיסוי נזילות					
173,662	175,609	167,006	175,662	171,739	סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
136,279	138,971	134,254	136,607	125,440	סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
127%	126%	124%	129%	137%	יחס כיסוי נזילות (באחוזים)
על בסיס מאוחד, ליום					
31 במרץ 2023	30 ביוני 2023	30 בספטמבר 2023	31 בדצמבר 2023	31 במרץ 2024	
יחס מימון יציב נטו					
410,435	407,381	412,654	418,413	426,230	סך-הכל מימון יציב זמין
323,578	326,541	330,887	327,568	330,482	סך-הכל מימון יציב נדרש
127%	125%	125%	128%	129%	יחס מימון יציב נטו (באחוזים)

2. הערכת הסיכונים וניהולם

הבנק מבצע בדיקה מקיפה להערכת הסיכונים להם הוא חשוף ובחינת המהותיות שלהם. במסגרת תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי להערכת הלימות ההון) הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון ריכוזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי-תחרותי, סיכון רגולטורי, סיכון ציות וסיכון מודל. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי (אשר יכול להתממש דרך סיכונים אשראי, השקעה, שוק ועוד), וסיכון סביבתי (לרבות סיכון אקלים).

אסטרטגיית ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה כולה, תוך זיהוי וכימות הסיכונים, הגדרת אחריות על הסיכונים (Risk Ownership) ומקסום התועלת העסקית בהתייחס לעלות במונחי סיכון, על-ידי כל גורם אחראי בכל הרמות של הארגון. ניהול הסיכונים בבנק מתבצע במתודולוגיה אחידה ובראיה כוללת תוך התאמה לדרישות הרגולטוריות, במטרה לתמוך בנטילת סיכונים באופן מושכל, על מנת להשיא את רווחיות הקבוצה ברמת סיכון התואמת את תיאבון הסיכון.

2.2.א. מבנה וארגון מערך ניהול הסיכונים

ניהול הסיכונים מתבצע בראיה גלובלית של פעילות הבנק בארץ ובסניפי הבנק בחו"ל, ובשים לב לפעילות החברות הבנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה. החברות הבנות מונחות לנהל את הסיכונים על בסיס האסטרטגיה והמדיניות הקבוצתית, תוך ביצוע התאמות בהתאם לנסיבות, ודיווח עליהן לחברה האם. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי המדיניות המותווית על-ידי הדירקטוריון של כל חברה. הבנק מנהל את הסיכונים השונים תוך גידור חלק מהם. הפיקוח על הבנקים קבע בהוראות ניהול בנקאי תקין הנחיות הקשורות לנושא ניהול הסיכונים. ההוראות מפרטות את דרישות הפיקוח בניהול הסיכונים השונים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי וקובעות עקרונות יסוד לניהול הסיכונים ולבקרתם, ובכללם: מעורבות נאותה והבנה מעמיקה של דירקטוריון התאגיד הבנקאי בניהול הסיכונים, ניהול הסיכונים באמצעות מנהל סיכונים שהוא חבר הנהלה, העמדת כלים לזיהוי הסיכונים ולמדידתם והסדרת אמצעי פיקוח ובקרה, כולל קיום פונקציה עצמאית לבקרת הסיכונים. הבנק פועל בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים. מנהלת הסיכונים הראשית (CRO) וחברת הנהלה האחראית על החטיבה לניהול סיכונים הינה הגברת מ. בן שושן כהן.

הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על-ידי חברי הנהלה ממונים, ובאחריותם. חברי הנהלה העיקריים האחראים לניהול סיכונים האשראי הינם מנהל החטיבה העסקית מר א. פורמן, והממונה על החטיבה הקמעונאית הגברת ד. רביב. חבר הנהלה האחראי על ניהול סיכונים השוק, ההשקעה והנזילות הינו מנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית מר י. ענתבי. הסיכון המשפטי מנוהל על-ידי עורכת דין י. אלמוג, היועצת המשפטית הראשית. הסיכון הטכנולוגי, ובכללו סיכון הסייבר, מנוהל על-ידי הגברת א. בן זאב, מנהלת חטיבת הטכנולוגיה והמחשוב. הסיכון התפעולי, למעט הסיכון המשפטי והסיכון הטכנולוגי, מנוהל על-ידי כל חבר הנהלה בתחום הפעילות הנתון לאחריותו.

ביום ה-6 במאי 2024 הודיע מנכ"ל הבנק דב קוטלר על כוונתו לסיים את תפקידו, לפרטים נוספים ראו פרק עניינים אחרים בדוח ממשל תאגידי. לפרטים והרחבה בדבר ממשל ניהול הסיכונים לרבות תפיסת הבקרה, הגורמים האחראים, ועדות דירקטוריון וצוותי הנהלה בזיקה לניהול סיכונים ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023.](#)

3. סיכונים מובילים ומתפתחים

בהתבסס על המלצת ה-FSB (המוסד לציבות פיננסית), סיכון מוביל מוגדר כהתפתחות המתרחשת כיום בסביבת העסקים של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאות הבנק במהלך השנה הקרובה. זאת לעומת סיכון מתפתח אשר ישנה אי ודאות גדולה יותר לגבי מועד גיבושו לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על אסטרטגיית הבנק.

הנהלת הבנק והדירקטוריון דנו בהשפעתם על הבנק של הסיכונים המובילים והמתפתחים המפורטים להלן ובוחנים מעת לעת את הצורך בהתאמת האסטרטגיה העסקית בהתאם להתפתחויות אלה:

- סביבת המאקרו:** פעילות הבנק תלויה בסביבה העסקית בישראל ובעולם. מצב הכלכלה העולמית, שינויים משמעותיים במדיניות המוניטרית ובעקומי הריבית, תנודתיות בשווקים ושינויים במחירי הנכסים הפיננסיים בארץ ובעולם ובמחירי הנדל"ן והמצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור הינם בעלי פוטנציאל להשפעה על פעילות הבנק. בעוד שברבעון הראשון של שנת 2024 חל שיפור במצב הכלכלי ביחס לרבעון הקודם, קיימת אי ודאות משמעותית ביחס להתפתחויות כלכליות עתידיות, הן לאור התפתחויות אפשריות במלחמה עצמה והן לאור גורמים פוליטיים וכלכליים, ובכללם הגירעון התקציבי הגדל. טרם מלחמת חרבות ברזל הסיכונים למשק נבעו מהאטה כלכלית על רקע הנסיבות הגלובליות בשילוב עם סביבת ריבית גבוהה, שהביאה להאטה בענף הנדל"ן ובענפים נוספים, ירידה בהשקעות בענף ההיי-טק והשלכות אפשריות של קידום שינויים במערכת המשפט בהיעדר הסכמה רחבה שהובילה הממשלה. המלחמה הביאה להעצמת סיכונים המאקרו מסיבות אחרות, כמפורט להלן, כאשר הגורמים שהשפיעו טרם המלחמה הינם בעלי השפעה פחותה בשלב זה. התכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק כוללת הנחות מסוימות לגבי סביבת המאקרו תוך התייחסות לסיכונים הקיימים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון.

מלחמת חרבות ברזל והמשק בישראל:

המלחמה שהחלה ביום 7 באוקטובר 2023 גרמה, בין היתר, לשיבושים בפעילות הכלכלית במשק הישראלי ברבעון הרביעי לשנת 2023 נוכח גיוס מילואים נרחב, השבתה חלקית של פעילות המסחר, ירידה בצריכה, עלייה משמעותית בהוצאות הממשלה ובגרעון הפיסקאלי והתכווצות חדה בתוצר. השפעות המלחמה התמתנו באופן ניכר ברבעון הראשון של שנת 2024 נוכח צמצום היקף גיוס המילואים, התמיכה הממשלתית וחזרה חלקית של הפעילות הכלכלית לשגרה. בהתאם, וביחס לנקודת ההשוואה הנמוכה של הרבעון הקודם, נרשמה ברבעון הראשון צמיחה של כ-14.1%. קיימים ענפים בהם הפגיעה עדיין משמעותית, בעיקר בתחום הבנייה שמושפע מאי-כניסת עובדים פלסטינים לישראל, ותיירות החוץ שכמעט לא קיימת. בשוק העבודה, שיעור האבטלה בחודש מרץ 2024 ירד ל-4.1%, כאשר עדיין קיימים עובדים החסרים זמנית מכח העבודה בשל נסיבות המלחמה. למלחמה, ובפרט ככל שתתמשך ו/או תתרחב, פוטנציאל להשפעה שלילית על שוק העבודה, תקציב המדינה, הגרעון הגדל ועלויות המימון שלו, המשק הישראלי, לקוחות הבנק והבנק עצמו.

המלחמה העלתה את סיכון המדינה, דבר שהתבטא בעליית פרמיית הסיכון של מדינת ישראל בשווקים הפיננסיים, בהורדת דירוג האשראי על-ידי חברות הדירוג מודי'ס S&P ו-S&P, לדרוגים של A2+ ו-A1- בהתאמה, לרבות אופק דירוג שלילי, ואופק דירוג שלילי על-ידי פי'ס'. דירוג הבנקים הישראליים ובכללם הבנק מושפע מדירוג מדינת ישראל, ובהתאם הורידו חברות אלו את דירוג האשראי ו/או אופק הדירוג של הבנק. הימשכות המלחמה וההרעה הפיסקאלית מעלים את הסיכון להפחתות דירוג אשראי נוספות של מדינת ישראל. ההשפעה הישירה של הורדת דירוג האשראי של מדינת ישראל על-ידי S&P בחודש אפריל תביא, נכון למועד הדוח, לקיטון של כ-0.25% וכ-0.31% ביחס הון עצמי רוברד 1 וביחס ההון הכולל של הבנק, בהתאמה, שיבוא לידי ביטוי ברבעון השני לשנת 2024. נדגיש כי החל משנת 2021 משתמש הבנק בדירוג S&P למדינות כמדרג יחיד לצרכי מדידת הלימות ההון, ובהתאם, להורדת דירוג על-ידי חברות אחרות, כמו מודי'ס, שהתרחשו ו/או עלולות להתרחש, אין השפעה ישירה על יחס ההון. הורדות דירוג נוספות, ככל שיהיו, של מדינת ישראל על-ידי S&P ישפיעו באופן ישיר על יחסי הלימות ההון של הבנק ככל שהדירוג ירד ל-BBB+ ומטה. אין ביכולת הבנק להעריך בשלב זה כיצד תתפתח המלחמה, את ההשפעות הכלכליות והפיננסיות שלה ואת משכן, ובהתאם קיים קושי להעריך את ההשפעות העתידיות על מצב לקוחותיו של הבנק והבנק עצמו ועל הסיכונים השונים. הבנק פועל לתמיכה בלקוחותיו ובתושבי אזורי הלימות. לפירוט ראה [פרק השלכות מלחמת חרבות ברזל](#) להלן [ופרק סקירה כלכלית ופיננסית בדוח הדירקטוריון והנהלה](#).

הכלכלה הגלובלית: האינפלציה בעולם החלה לרדת, אך בקצב איטי המעיד על אינפלציה "דביקה". בהתאם, מדיניות הבנקים המרכזיים עודנה מרסנת ותחזיות ירידת הריבית התמתנו ביחס לרבעון הקודם. על רקע המדיניות המוניטרית המרסנת הצמיחה בעולם הפגיעה לטובה, בדגש על ארצות-הברית, ושוקי העבודה מוסיפים להתאפיין בעודף ביקוש לעובדים, לחצים לעליית שכר ושיעורי אבטלה נמוכים, אך במקביל הריבית הגבוהה משפיעה לשלילה על מחירי נדל"ן ובעקפיין על בנקים שחשופים לתחום זה. המלחמה בישראל והאירועים במזה"ת ככלל, שמגיעים בהמשך למלחמה באוקראינה ולמתיחויות באזורים נוספים בעולם, מגבירים את המתח הבין גושי ויוצרים סיכונים להמשך הצמיחה.

- סיכון אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות:** איומי הסייבר המתגברים כלפי גופים פיננסיים מביאים להפניית משאבי התעשייה הבנקאית להתמודדות עם הסיכון. הבנק מבצע בקורות באופן תדיר בכלל הערוצים על מנת למנוע חדירת פוגענים, הפעלת תוכנות זדוניות ומניעת דלף מידע. מעגלי בקרה אלו מורכבים ממספר רב של מערכות אבטחת מידע מתקדמות אשר פרוסות פנימית ברשת הבנק וחיצינית בתור הגנה היקפית. יצוין כי מעבר עובדים לעבודה מרחוק, מעבר למחשוב ענן ודיגיטציה מוגברת בפעילות הבנק ובכללה גידול בעבודה מרחוק מול לקוחות, במקביל לגידול באיומים ובניסיונות תקיפה על הבנק ועל לקוחותיו מעצימים את הסיכון. במסגרת המלחמה גדל מספר מתקפות הסייבר על מטרות בישראל ובכללן הבנק, עד כה ללא פגיעה בפעילותו, וגדל היקף ניסיונות ההונאה כנגד הבנק ולקוחותיו. הבנק פועל במטרה לצמצם את הסיכון.

- הסביבה הרגולטורית בארץ ובחו"ל:** לרפורמות רגולטוריות מקומיות ובינלאומיות קיימת השלכה על פעילותו העסקית של הבנק בארץ ובחו"ל. בישראל גובשו בשנים האחרונות מספר יוזמות רגולטוריות שעניינן בעיקר הגברת התחרות במערכת הבנקאית בישראל ולצידן קיימות יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי ייזום, אשר חלקן עוסק בהתערבות ישירה במחירים ובריביות במערכת הבנקאית. במסגרת תיקוני חקיקה להשגת יעדי תקציב המדינה לשנת 2024, לאור המלחמה, אושרה הטלת תשלום מיוחד על הבנקים החל מאפריל 2024 ועד תום שנת 2025 בהיקף של 6% מהרווח שיפיקו מפעילותם בישראל (בשנת 2024 - 4.5% בהתאם ליחסיות השנה). בין ההצעות והצעדים המוצעים הנוספים נכללים הודעת רשות התחרות בדבר אפשרות הכרזה על בנקים כקבוצת ריכוז ומתן הוראות בנושא, הצעת משרד האוצר ליצירת פיקדון ברירת מחדל, התערבות חקיקתית ישירה בריביות פיקדונות, עו"ש ומשכנתאות באמצעות הגשת הצעות חוק פרטיות, תיקוני חקיקה שרשות ניירות-ערך מציעה לגבי יצירת קרנות כספיות הדומות במאפייניהן לפיקדונות, החרגתן מחוק הייעוץ והרחבת ערוצי ההפצה שלהן (תיקוני חקיקה אלו עברו בקריאה ראשונה בכנסת), ומתווה מדורג של רישוי ורגולציה לגופים חוץ בנקאיים. להרחבה ראו פרק יוזמות רגולטוריות בדוח ממשל תאגיד. היוזמות והמגמות הרגולטוריות עשויות להשפיע לרעה על המערכת הבנקאית ובכלל זה על הבנק. בשלב זה לא ניתן להעריך את ההשפעות של שינויים אלה על הבנק, ככל שיתרחשו. כמו-כן, ייתכן כי השפעות אלו לא יהיו מיידיות, אלא השפעות איטיות ומתמשכות לאורך זמן, שתגזרנה מתהליכי השינוי ההדרגתי בסביבת הבנק (לקוחותיו, שחקנים בשוק וכדומה), לצד היערכות הדרגתית של הבנק להתאמות הדרושות בפעילותו. נציין כי גם להארכות והרחבות של מתווי סיוע ללקוחות בקשר עם המלחמה עשויות להיות השפעות על תוצאות הבנק.
 - סיכון תחרותי-אסטרטגי:** תחרות מצד חברות ביג-טק (אפל, גוגל, אמזון ועוד), חברות פינטק ובנקים דיגיטליים, לצד חדירה של טכנולוגיות חדשות, שינויים בהתנהגות הלקוחות ומודלים עסקיים חדשים בעולם הפיננסי, עלולים להשפיע משמעותית על המערכת הבנקאית בארץ ובעולם בטווח הבינוני-ארוך. לצד זאת, שינויים רגולטוריים ותחרותיים בזירה המקומית, בדגש על מהלכים להגברת התחרות במערכת הבנקאית ובכללם הצעה למתווה מדורג לרישוי ורגולציה לגופים חוץ בנקאיים, נידוד חשבונות בנק ובנקאות פתוחה, כמו גם תחרות במגזר העסקי, עלולים להשפיע על התוצאות העסקיות של הבנק ובכלל זה על מרווחי האשראי שלו. הבנק גיבש תכנית אסטרטגית מקיפה עד לשנת 2026 הכוללת, בין היתר, ביצוע צעדים בתחומי הליבה של הבנק, חדשנות, טכנולוגיה, מבנה הפעילות ועוד, כדי לתת מענה לאיומים ומעדכן אותה באופן תקופתי.
 - סיכון הציות:** תחת סיכון הציות כלולים, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הגונות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור (לרבות סנקציות בינלאומיות), מתן ייעוץ ללקוח, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), היבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או שירותים ללקוחות, או הוראות בעלות אופי דומה. התממשות הסיכון בעולם באה לידי ביטוי בהמשך החקירות נגד בנקים בעולם והקנסות המוטלים עליהם בקשר להפרות חוק או רגולציה, כגון בדבר סיוע להעלמות מס ומניעת מימון טרור, הלבנת הון וחקירת מעשי שחיתות. מלחמת חרבות ברזל ומצב החירום מעצימים את סיכוני הציות הנובעים ממימון טרור והלבנת הון. מערך הציות בבנק התאים את פעילותו למצב המלחמה והחירום בשורה של צעדים הממוקדים בין היתר בסיכונים העולים ממצב זה. היקף הסנקציות הבינלאומיות הורחב, בין היתר בשל מלחמת רוסיה ואוקראינה ולאחריה מלחמת חרבות ברזל. סנקציות בינלאומיות הוטלו גם על ישראלים יחידים ועמותות. מערך הציות התאים את פעילותו בשורה של צעדים לרבות ניטור ומעקב לשם צמצום סיכוני הציות הנובעים מאי כיבודן של הסנקציות הבינלאומיות. הבנק מעניק שירותים קורספונדנטים לבנקים פלסטינים תחת כתיבי שיפוי וחסיונות המתקבלים מהמדינה. כתיבי השיפוי והחסיונות מוארכים מפעם לפעם. ב-31 במרץ 2024 ניתנה הארכה כנ"ל ל-90 יום בלבד. הבנק נתן הודעה מוקדמת לנציגי הבנקים הפלסטינים, כי מאחר שכתבי השיפוי והחסיונות הוארכו עד ה-30 ביוני 2024, הוא יפסיק את השירותים לבנקים הפלסטינים במועד זה. הבנק ציין שהוא עשוי לשקול מחדש את עמדתו ככל שתהיינה התפתחויות, למשל ככל שיוארכו כתיבי השיפוי והחסיונות מעבר למועד הנ"ל.
 - סיכון סביבתי:** בשנים האחרונות גברה ההבנה בעולם, כי אפשרות של התממשות סיכונים סביבתיים וסיכוני אקלים תפגע בכלכלה ובמקרים קיצוניים עלולה להביא לפגיעה משמעותית בבנקים ובמערכת הפיננסית כתוצאה מהתממשות סיכונים פיננסיים ולא-פיננסיים בטווח הארוך. השפעות אלו יכולות לבוא לידי ביטוי גם במסגרת הסיכונים האחרים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי בפעילותו, כמו סיכון אשראי (דרך ההשפעה על החוסן הפיננסי של לווים ושווי ביטחונות), סיכון שוק והשקעה, סיכון תפעולי, סיכון משפטי, סיכון מוניטין ועוד. לסיכונים אלו, בדגש על סיכוני האקלים והשפעת תהליכי המעבר לכלכלה מעוטת פליטת גזי חממה, יש מאפיינים ייחודיים של חוסר ודאות. בשלב זה מוקדם להעריך את פוטנציאל ההשפעות ארוכות הטווח של שינויים אלו על הבנק.
- לפרטים נוספים בדבר השלכות מלחמת חרבות ברזל ראה הפרק להלן.
- לפרטים בדבר הליכים משפטיים ראה [ביאור 10 בתמצית הדוחות הכספיים](#).
- לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה [דוח ממשל תאגיד](#).

4.4. השלכות מלחמת חרבות ברזל

ביום 7 באוקטובר 2023 פתח ארגון חמאס במתקפת טרור רצחנית על מדינת ישראל שכללה שיגור טילים ופשיטה קרקעית על בסיסי צבא וישובים אזרחיים, רצח וחטיפה של אזרחים וחיילים. מדינת ישראל הכריזה על מצב מלחמה וגיוס נרחב של מילואים, אשר נמשך נכון למועד הדוח בהיקף מצומצם מאשר בתחילת המלחמה. נכון למועד הדוח הצבא מצוי במצב לחימה בתוך עזה בעצימות המשתנה לאורך זמן, 128 חטופים מוחזקים בידי חמאס, בצפון הארץ מתנהלים חילופי אש ללא כניסה קרקעית, חלק מתושבי הצפון והדרום הקרובים לאזורי העימות עדיין מפונים מבתיהם, בים סוף החות'ים פוגעים בחופש השייט ומנסים לתקוף את דרום המדינה ואיראן תקפה את ישראל באמצעות כטב"מים וטילים, עד כה באופן חד פעמי. בעולם גוברים הקולות הקוראים להפסקת המלחמה ו/או לצמצום קשרים כלכליים עם ישראל, כפי שאירע בפועל מול תורכיה. מבחינה כלכלית, ברבעון השלישי של שנת 2023, טרם מלחמת חרבות ברזל, ניכרה האטה מסוימת בצמיחת המשק, כאשר האינפלציה ועלויות הריבית פגעו בכוח הקנייה של משקי הבית, אף ששוק העבודה נותר הדוק. בענף הנדל"ן נרשמה כמות נמוכה של עסקות, עלייה במלאי הדירות הלא מכורות וכן ירידות מחירים קלות. המלחמה הביאה לשיבושים בפעילות הכלכלית במשק הישראלי ברבעון הרביעי של שנת 2023 לאור גיוס מילואים נרחב, השבתה חלקית של פעילות המסחר, ירידה בתוצר ובצריכה ועלייה משמעותית בהוצאות הממשלה ובגרעון הפיסקאלי. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2024 צומצם גיוס המילואים וחלה התאוששות משמעותית בצריכה ובתוצר, תוך חזרה מסוימת של המשק לשגרת פעילות כלכלית בצירוף תמיכה ממשלתית משמעותית. בהתאם, וביחס לנקודת השוואה הנמוכה ברבעון הקודם, נרשמה ברבעון הראשון צמיחה של כ-14.1%. עם זאת, קיימים ענפים בהם הפגיעה עדיין משמעותית, בעיקר בתחומי תיירות החוץ שכמעט לא קיימת עתה והבנייה שמושפע מאי-כניסת עובדים פלסטינים לישראל. ביחס לענף הבניה נציין עם זאת כי ברבעון הראשון חלה עלייה בכמות העסקות ובמחירים. גם בשוק העבודה נרשם שיפור במהלך הרבעון הראשון, עם חזרה הדרגתית של החיים הכלכליים לשגרה ושיבה חלקית של מפוני הדרום לבתיהם, אך עדיין קיימים עובדים חסרים זמנית מכח העבודה בשל נסיבות המלחמה. בעוד שברבעון הראשון של שנת 2024 חל שיפור במצב הכלכלי ביחס לרבעון הקודם, קיימת אי ודאות משמעותית ביחס להתפתחויות כלכליות עתידיות, הן לאור התפתחויות אפשריות במלחמה עצמה והן לאור גורמים פוליטיים וכלכליים, ובכללם הגירעון התקציבי הגדל.

למלחמה, ובפרט ככל שתתמשך ו/או תתרחב לחזיתות נוספות, פוטנציאל להשפעה שלילית על המשק הישראלי, לקוחות הבנק והבנק עצמו. בין הסיכונים האפשריים ניתן למנות ירידה אפשרית בצריכה הפרטית, ירידה בהשקעות במשק ובכללן השקעות זרות והשקעות בהיי-טק, צמצום או ניתוק של קשרים כלכליים, ירידה בתוצר, גרעון תקציבי משמעותי, העלאות מיסים, הורדות נוספות של דירוג האשראי של המדינה ושל הבנק, עליית פרמיית הסיכון של המדינה, ירידה בפדיון בחלק מענפי המשק, פגיעה בענפי התיירות והבנייה, ירידת מחירי נדל"ן, עלייה באבטלה, פגיעה בעסקים, גידול בהפרשות להפסדי אשראי כתוצאה מגורמים אלו, זעזועים בשווקים ובכללם פיחות, ירידות בשוק ההון, שינויים בעקומי התשואה ובריבית הבנק המרכזי שישפיעו על הרווחיות ו/או יחס ההון ועוד. הכלכלה הישראלית צברה איתנות פיננסית לאורך השנים שהתבטאה בשורה של פרמטרים כמו חוב ציבורי נמוך, עודפים בחשבון השוטף של מאזן התשלומים ויתרות מטבע-חוץ גבוהות, אשר תומכים כעת בכלכלת המדינה. הבנק נכנס לתקופת המלחמה ברמת רווחיות וביחסי הון, נזילות ומינוף איננים המאפשרים לו עמידה בזעזועים וממשיך לשמור יחסים אלו ברמות ראויות לאור המצב. אין ביכולת הבנק להעריך בשלב זה כיצד תתפתח המלחמה, ולא כל שכן את ההשפעות הכלכליות והפיננסיות שלה ואת משכן, ובהתאם קיים קושי להעריך את ההשפעות העתידיות על מצב לקוחותיו של הבנק ועל הבנק עצמו. זאת כאשר גם לתמיכה הממשלתית אשר משכה והיקפה העתידי לא ידועים, ולגרעון התקציבי הגדל, השפעות כלכליות אפשריות.

עם פרוץ המלחמה ועל מנת להקל על לקוחות הבנק להתמודד עם השלכותיה, הבנק הודיע על סדרת הטבות משמעותיות ללקוחותיו, תוך הבחנה בין לקוחות המעגל הראשון אשר מושפעים באופן ישיר מהמלחמה לבין שאר האוכלוסייה. ההטבות כוללות הטבות בהתאם למתווה שפרסם הפיקוח על הבנקים ובכללן דחיות תשלומים (בחלקן ללא עלות), פטור מריבית על עו"ש חובה ופטור מעמלות עו"ש לאוכלוסיות שהוגדרו ובהתאם לתנאים שונים לתקופה של שלושה חודשים, שהוארכה מאז פעמיים בשלושה חודשים נוספים בכל פעם (למועד הדוח - עד חודש יוני 2024) והטבות נוספות מעבר למתווה. הטבות נוספות אלו כוללות אפשרות להארכת תקופת הפרסיה עד 8 שנים במשכנתאות (ללקוחות שדחו יותר מ-3 תשלומים), פטור מריבית לשלושה חודשים על אשראי עסקי למשרתי מילואים ומחילה על הלוואות לאוכלוסיות מסוימות שנפגעו מהמלחמה, זאת בנוסף לפטור מלא מתשלום משכנתא למשך שלושה חודשים ללקוחות בעוטף עזה (בטווח של עד 7 ק"מ מהגבול) שניתן בשנת 2023. בנוסף, הבנק העמיד קרן אשראי בהיקף של 750 מיליון ש"ח להלוואות גישור ללא ריבית או ריבית מופחתת. לפרטים נוספים בדבר ההטבות שהבנק העניק ללקוחותיו ראה [דוח ממשל תאגידי, פרק מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה](#). אומדן השפעת סך ההטבות האמורות בשלב זה יושפע מהיקף ניצולן על-ידי הלקוחות. לפירוט הניצול עד כה ופוטנציאל ניצול עתידי ראה טבלה להלן. ההטבות נזקפות לרווח והפסד, במקביל למימושן על-ידי הלקוחות כמפורט בטבלה להלן. הבנק ממשיך לבחון את מדיניות ההטבות וייתכן ויאריך אותה בהתחשב בהמשך המלחמה ו/או התרחבותה ו/או במתווים הרגולטוריים. להקלות ללקוחות, בפרט במידה ויורכז, עשויה להיות השפעה על הרווחיות העתידית של הבנק.

במטרה לסייע בשיקום החיים הקהילתיים של המשפחות והעסקים ביישובי עוטף עזה, הבנק החליט להעניק סיוע בסך של עד 100 מיליון ש"ח באמצעות הקמת קרן "פועלים לתקומה". בראש הקרן עומדת ועדה ציבורית, הקובעת את מדיניות הקרן, מקבלת החלטות העוסקות במימון פרויקטים ועוקבת אחר פעילותה באופן שוטף. בראש הוועדה הציבורית עומד אלוף במיל" עמרם מצנע וחברים בה אישי ציבור נוספים ונציגים מהנהלת הבנק. הקרן תפעל לשיקום החיים הקהילתיים של המשפחות והעסקים ביישובי הנגב המערבי, על מנת להחזיר לקדמותו את החוסן וחיי הקהילה הייחודיים של האזור הביטני חינוך בלתי פורמלי, חוסן רגשי וקהילתי וחוסן כלכלי. חלוקת הסיוע מיועדת להתבצע תוך שלוש שנים מיום הקמת הקרן ועלותה תיזקף לרווח והפסד על פני תקופה זו, בקצב מימושה. כמו-כן, הבנק פועל לתמוך בצרכיה של החברה והקהילה בישראל בעת המלחמה באמצעות תרומות כספיות, ליווי עסקים ומשקי בית בחסות המרכז לצמיחה פיננסית ובאמצעות מערך ההתנדבות של עובדי הבנק, כאשר כבר החל מיום ה-8 באוקטובר 2023 הקים הבנק מערך חירום והעמיד סיוע חירום בהיקף של כ-10 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של שנת 2023 לצרכים מיידיים בתחומים שונים, ופעל באמצעות bit לגייס תרומות למטרות דומות. כמו-כן, בהתאם למתווה שסוכם במסגרת הליך גיבוש תיקוני החקיקה להשגת יעדי תקציב המדינה לשנת 2024, לנוכח מלחמת חרבות ברזל, יתרום הבנק סך של כ-29 מיליון ש"ח לקרן בניהול הסוכנות היהודית לסיוע לאוכלוסיית משרתי מילואים בעלי עסקים קטנים ונשותיהם. הוצאה זו נכללה בתוצאות הרבעון הראשון של שנת 2024. כל זאת בנוסף לסיוע לקהילה שהבנק מעניק בשגרה בהיקף של עשרות מיליוני

ש"ח בשנה דרך "פועלים בקהילה" שפועלת לצמצום פערים חברתיים וכלכליים ויצירת שוויון הזדמנויות בישראל כבר למעלה מ-40 שנה. הביטני סיכון האשראי, הבנק בוחן באופן שוטף את חשיפתו למלחמה, התפתחות פיגורים בהחזרי אשראי של לקוחות פרטיים ועסקיים, וחשיפתו לענפי משק ולסקטורים הצפויים להיפגע באופן משמעותי. ענפים אלו קשורים בעיקר לתחום התיירות, בינוי ונדל"ן, היי-טק, מימון וחקלאות אשר מרביתם הושפעו מתנאי השוק עוד טרם פרוץ המלחמה. צפוי כי ענף הנדל"ן ימשיך להיות מושפע מקושי בקידום פרויקטים, אך נציין כי במהלך הרבעון הראשון חלה עלייה בכמות העסקות ובמחירים בנדל"ן למגורים. כאמור, אין ביכולתו של הבנק להעריך את הימשכות המלחמה והתפתחויותיה ובהתאם את מידת הפגיעה בכל תחום ובכלל זה לאור דחיות התשלומים. הפסדי האשראי ברבעון הראשון של שנת 2024 הסתכמו בהכנסה של 14 מיליון ש"ח, בעיקר כתוצאה משיפור מסוים במצב הכלכלי ברבעון זה ובתחזיות הכלכליות בהתאם, מעבר לתחזיות שנלקחו בחשבון על-ידי הבנק בתום שנת 2023. זאת בהמשך להוצאות להפסדי אשראי של 662 מיליון ש"ח ו-453 מיליון ש"ח ברבעונים השלישי והרביעי של 2023 בהתאמה, מרביתן בגין גידול בהפרשה הקבוצתית אשר נבע בעיקר מהשפעת תחזיות מאקרו ובפרט השפעות חזויות של מלחמת חרבות ברזל. ההוצאה להפסדי אשראי המצטברת בשלושת הרבעונים האחרונים עומדת על כ-1.1 מיליארד ש"ח, המשקפת בעיקר את הציפייה להרעה בנתונים הכלכליים במשק מפרוץ מלחמת חרבות ברזל. לפרטים נוספים ולהתייחסות לתרחישים שונים להתפתחות ההפרשה להפסדי אשראי ראה [פרק סיכון אשראי](#) להלן.

הביטני סיכונים שוק, עם תחילת המלחמה אירע פיחות מתון שדעך בהמשך על רקע התערבות בנק ישראל בשוק מטבע-החוץ, ירידות בבורסה (שהתאוששה מאז), תנודתיות גבוהה בעקום הריבית, הורדת ריבית בנק ישראל ב-0.25% ועלייה במחיר ביטוח החוב (CDS) של מדינת ישראל. לזעזועים בשווקים, ככל שיקרו, ובכללם פיחות, ירידות בשוק ההון, שינויים בעקומי התשואה ובריבית בנק ישראל פוטנציאל להשפעה שלילית על יחסי ההון, על רוחיות הבנק ועל השווי ההוגן, כמפורט בפרק סיכונים שוק להלן.

חברות דירוג האשראי הגיבו להתפתחויות - חברות מודי'ס ו-S&P הורידו את דירוג האשראי של המדינה, לדרגים של A2+ ו-A בהתאמה, לרבות אופק דירוג שלילי המשקף אפשרות לירידות דירוג נוספת, ואילו פי'ג' העבירה את אופק דירוג החוב של המדינה לשלילי, דבר המשקף סיכון להורדת הדירוג בטווח הקרוב. דירוג הבנקים הישראלים ובכללם הבנק מושפע מדירוג מדינת ישראל, ובהתאם הורידו חברות אלו את דירוג האשראי ו/או אופק הדירוג של הבנק. הורדת דירוג האשראי של מדינת ישראל על-ידי S&P מביאה, נכון למועד הדוח, לקיטון של כ-0.25% וכ-0.31% ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס ההון הכולל של הבנק, בהתאמה, פגיעה שתבוא לידי ביטוי ביחס במהלך הרבעון השני. כמו-כן, עשויות להיות להורדת הדירוג השפעות שליליות עקיפות, ובכללן: פיחות נוסף, פגיעה אפשרית בנזילות במטבע-חוץ, עלייה בעקומי התשואה של אגרות-חוב ממשלת ישראל ובעקבות כך גידול בעלויות הגיוס של הבנק ופגיעה נוספת ביחס ההון, צמצום אפשרי של פעילות מוסדות פיננסיים זרים מול הבנקים הישראלים והשלכות פיננסיות שליליות על המשק, לקוחות הבנק ועל הבנק עצמו. הורדות דירוג נוספות של מדינת ישראל על-ידי S&P, ככל שיהיו, ישפיעו באופן ישיר על יחסי הלימות ההון של הבנק רק ככל שהדירוג ירד ל-BBB+ ומטה.

הביט תפעול הבנק, נכון למועד זה ההשפעה על הפעילות התפעולית של הבנק מינורית. הבנק בוחן את המצב באופן שוטף ומבצע התאמות בפעילותו. מערך הציות התאים את פעילותו למצב המלחמה והחירום בשורה של צעדים הממוקדים בסיכונים הציות, המוגברים עקב מצב המלחמה. בנוסף לפעילות הצוותים הפיננסיים הרגילים הפועלים בבנק, מכנס הבנק בהתאם לצורך צוות הנהלה ייעודי למעקב אחר המצב הפיננסי ולטיפול במשבר הפיננסי, ככל שיתפתח. הצוות, וכן הנהלה וצוות הנהלה לניהול סיכונים וציות, בוחנים באופן שוטף תרחיש ייחוס ותרחישי קיצון שונים להתפתחות המשבר ולהשפעותיו הפיננסיות על המשק, לקוחות הבנק והבנק, השפעות על סיכון האשראי, סיכון הצד הנגדי, הנזילות, תיק הנוסטרו, חדר העסקות, חשיפות הריבית ועוד. הצוות מדווח לדירקטוריון ולוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון.

כמפורט לעיל, הבנק מאפשר ללקוחות לדחות תשלומי הלוואות בהתאם למתווה בנק ישראל או למתווים נוספים שיזם הבנק ותומך בלקוחותיו באמצעות מגוון הטבות. להלן פרטים בדבר פעילויות לטובת הלווים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה:

טבלה ב-2: פרטים בדבר פעילויות לטובת הלווים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2024				
ד"ר	אנשים פרטיים - אחר	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	סך-הכל
במיליוני ש"ח				
השפעת הטבות שהבנק העניק במסגרת ההתמודדות עם המלחמה				
9	28	17	-	54
שינויים בתנאי חובות*				
-	1	-	-	1
הלוואות ללא ריבית או בריבית מופחתת				
-	15	7	1	23
ויתור על עמלות				
-	-	3	-	3
טבות אחרות				
9	44	27	1	81
סך-הכל הטבות שנוצלו בשלושת החודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2024				
46	49	64	-	159
סך-הכל הטבות שנוצלו עד ליום 31 בדצמבר 2023				
55	93	91	1	240
סך-הכל הטבות שנוצלו עד ליום 31 במרץ 2024				
139	85	79	-	303
טבות שטרם נוצלו				
194	178	170	1	543
סך-הכל הטבות בהנחת ניצול מלא				

* כולל מחילה על תשלומי הלוואה, דחיית תשלומים בריבית 0% ופטור מריבית חובה בעו"ש.

טבלה ב-2: פרטים בדבר פעילויות לטובת הלווים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה (המשך)

ליום 31 במרץ 2024						
דיור	אנשים פרטיים - אחר	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	סך-הכל	
במיליוני ש"ח						
מידע נוסף על פעילויות לטובת הלווים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה						
14,983	2,586	5,484	2,739	3,526	29,318	יתרת אשראי עם שינויים בתנאי החובות ⁽¹⁾
309	325	869	245	219	1,967	סכום התשלומים שנדחו ⁽²⁾
4	4	4	3	3		דחיית תשלומים ממוצעת בחודשים ⁽²⁾
9,429	1,761	4,137	1,586	3,096	20,009	(1) מזה: יתרת אשראי אשר דחיית התשלומים בגינו הסתיימה
102	53	162	48	70	435	(1) מזה: אשראי בעייתי
4	45	41	13	-	103	(1) מזה: אשראי של לווים בקשיים פיננסיים שעברו שינוי בתנאים
	97	582			679	יתרת הלוואות שניתנו ללא ריבית או בריבית מופחתת
	5.88	5.53			5.59	שיעור ריבית ממוצע
	6.00	6.00			6.00	שיעור ממוצע של ריבית הפריים בתקופה האמורה
הלוואות שניתנו במסגרת קרנות בערבות מדינה						
		949	159	85	1,193	יתרת אשראי
		6.53	7.28	7.53	6.70	שיעור ריבית ממוצע
						מזה:
		622			622	יתרת אשראי שניתנה במימון בנק ישראל
		6.00			6.00	שיעור ריבית ממוצע
יתרת הלוואות שניתנו במימון בנק ישראל (לרבות באמצעות קרנות בערבות מדינה)						
		2,282			2,282	יתרת אשראי
		5.94			5.94	שיעור ריבית ממוצע

(2) דחיית תשלומים, לרבות הארכת תקופת פירעון. דחיית התשלומים אינה כוללת דחייה שבה נוצלה זכאות, לה הלווה זכאי לפי כל דין.

טבלה ב-2: פרטים בדבר פעילויות לטובת הלוויים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2023					
ד"ר	אנשים פרטיים - אחר	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	סך-הכל
במיליוני ש"ח					
מידע נוסף על פעילויות לטובת הלוויים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה					
12,296	2,388	5,581	2,388	3,601	26,254
215	220	678	170	205	1,488
3	3	3	3	3	3
41	46	135	47	108	377
-	42	41	12	-	95
150	745	895			
5.59	5.36	5.40			
6.25	6.25	6.25			
הלוואות שניתנו במסגרת קרנות בערבות מדינה					
		481	32	1	514
		6.58	7.47	6.25	6.63
		358			358
		6.25			6.25
יתרת הלוואות שניתנו במימון בנק ישראל (לרבות באמצעות קרנות בערבות מדינה)					
		772			772
		6.20			6.20

(2) דחיית תשלומים, לרבות הארכת תקופת פירעון. דחיית התשלומים אינה כוללת דחייה שבה נוצלה זכאות, לה הלווה זכאי לפי כל דין.

ב.5. סקירת נכסי סיכון משוקללים
טבלה ב-3: סקירת נכסי סיכון משוקללים

דרישות הון מזעריות*	נכסי סיכון משוקללים			
	31 במרץ 2024	31 בדצמבר 2023		31 במרץ 2024
	במיליוני ש"ח			
	52,360	380,808	387,854	סיכון אשראי (גישה סטנדרטית)**
	1,136	8,858	8,415	סיכון אשראי של צד נגדי (גישה סטנדרטית)
	646	4,560	4,786	התאמה בגין סיכון אשראי (CVA)
	-	-	-	סיכון סילוק (Settlement risk)
	3	23	22	חשיפות איגוח (גישה סטנדרטית)
	1,318	9,648	9,760	סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקל סיכון 250%)
	55,463	403,897	410,837	סך-הכל סיכון אשראי
	722	4,245	5,349	סיכון שוק (גישה סטנדרטית)
	4,152	29,710	30,759	סיכון תפעולי
	60,337	437,852	446,945	סך-הכל

* דרישות הון בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש בשיעור של 13.5%.

** סיכון אשראי אינו כולל סיכון אשראי של צד נגדי, התאמה בגין סיכון אשראי, סיכון סילוק, חשיפות איגוח וסכומים מתחת לספי הניכוי.

ג. הון ומינוף
ג.1. הרכב ההון

טבלה ג-1: הרכב ההון הפיקוחי

31 בדצמבר 2023	31 במרץ 2023	31 במרץ 2024	
			במיליוני ש"ח
הון עצמי רובד 1			
הון עצמי רובד 1 - מכשירים ועודפים			
8,225	8,213	8,225	הון מניות רגילות שהונפק על-ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1
46,275	42,829	47,861	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן
(2,070)	(2,927)	(2,038)	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי
52,430	48,115	54,048	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
הון עצמי רובד 1 - התאמות פיקוחיות וניכויים			
3	4	3	מסים נדחים לקבל שמימושם מתבסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי, למעט מסים נדחים לקבל הנובעים מהפרשי עיתוי
19	22	26	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי
-	-	-	מסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי, אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1
(233)	(152)	(123)	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים
(233)	(152)	(123)	מזה: התאמות פיקוחיות נוספות להון עצמי רובד 1
(70)	(123)	(53)	מזה: בגין תכניות ההתייעלות
-	-	-	מזה: בגין מס שכר
-	127	-	מזה: בגין עסקי התאגיד עם אנשים קשורים
(183)	(183)	(91)	מזה: בגין הפסדי אשראי צפויים
20	27	21	מזה: בגין הלוואות לדירור לא צוברות
(211)	(126)	(94)	סך-כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1
52,641	48,241	54,142	הון עצמי רובד 1
52,641	48,241	54,142	הון רובד 1

טבלה ג-1: הרכב ההון הפיקוחי (המשך)

31 בדצמבר 2023	31 במרץ 2023	31 במרץ 2024	
במיליוני ש"ח/באחוזים			
הון רובד 2			
הון רובד 2 - מכשירים והפרשות			
8,269	5,431	8,309	מכשירים שהונפקו על-ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו
-	3,116	-	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על-ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'
5,069	4,916	5,156	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
13,338	13,463	13,465	הון רובד 2 לפני ניכויים
הון רובד 2 - ניכויים			
-	-	18	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על-ידי התאגיד הפיננסי
13,338	13,463	13,447	הון רובד 2
65,979	61,704	67,589	סך ההון
נכסי סיכון משוקללים			
437,387	424,069	446,469	סך-הכל נכסי סיכון משוקללים בהתאם לטיפול שנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3
403,432	392,819	410,361	מזה: נכסי סיכון אשראי
4,245	5,180	5,349	מזה: נכסי סיכון שוק
29,710	26,070	30,759	מזה: נכסי סיכון תפעולי
437,852	424,532	446,945	סך נכסי סיכון משוקללים
יחסי הון וכריות לשימור הון			
12.02%	11.36%	12.11%	הון עצמי רובד 1
12.02%	11.36%	12.11%	הון רובד 1
15.07%	14.53%	15.12%	ההון הכולל
דרישות מזעריות שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים			
10.23%	10.23%	10.23%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש הינו 10%. ליחס זה מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה
13.50%	13.50%	13.50%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינו 13.5%
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)			
758	473	714	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים, שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על-ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה
115	106	115	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים, העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על-ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה
3,876	3,466	3,864	מסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2			
6,728	5,549	6,791	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה
5,069	4,916	5,156	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית

ג.2. הלימות ההון

ג.2.א. גישת הבנק להערכת הלימות ההון

הבנק מיישם הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים. הוראות מדידה והלימות הון מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכונים האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.
- נדבך 2 - מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכונים נזילות, סיכונים סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל תהליך סקירה שמבוצע על-ידי הפיקוח על הבנקים.
- נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה דורש גילוי כמותי ואיכותי במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם במטרה להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.

ועדת באזל לפיקוח על הבנקים מבצעת עדכונים למסגרת מדידת הלימות ההון, אשר לעיתים מקבלים את הכינוי "באזל 4". במסגרת זו נקבעו עדכונים משמעותיים בנוגע לאופן החישוב של נכסי סיכון שבגינם נדרש לחשב את דרישות ההון בנדבך הראשון. היישום באיחוד האירופי של הסטנדרטים השונים הכלולים במסגרת העדכון יחל ב 1 בינואר 2025. בשלב זה טרם נקבע מועד היישום בישראל.

ג.2.ב. יעד הלימות ההון ותכנון וניהול ההון

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מצעור של 10.0% וביחס הון כולל מצעור של 13.5%. ליחס הון עצמי רובד 1 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המצעור יחס הון הכולל המצעור הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 31 במרץ 2024, הינם 10.23%-ו-13.50%, בהתאמה.

יעד הון עצמי רובד 1 שנקבע על-ידי הבנק מביא בחשבון, בין היתר, את תוצאות תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק, לרבות תוצאות מבחני הקיצון הפנימיים שערך הבנק, ואת תוצאות הדיונים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים לגבי מאפייני הסיכון הפרטניים של הבנק במסגרת תהליך הסקירה הפיקוחי האחרון שבוצע ומבחני הקיצון האחרונים שבוצעו.

לצורך עמידה ביעד הלימות ההון וניהול אפקטיבי של ההון מבוצע תכנון הון בבנק בהתבסס על תכנית העבודה של הבנק והוראות הרגולציה, תוך תרגומן לנכסי הסיכון, ושינויים בהון על רבדיו השונים תוך שמירה על שולי ביטחון. במסגרת תכנון ההון ויחסי ההון, מתבצעים מבחני רגישות שונים. כמו-כן, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התכנון והפערים ביניהם, ובהתאם לצורך בוחן נקיטת פעולות נדרשות לצורך עמידה ביעדי הון שנקבעו. כחלק מקביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק כמפורט להלן, מדיניות הבנק הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהיחס המצעור הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ואשר אינה נמוכה מרמת הלימות ההון הנדרשת לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך הפנימי להערכת הלימות ההון (ה-ICAAP). במסגרת ה-ICAAP, הבנק בוחן את השפעתם של תרחישי קיצון על יחסי הלימות ההון ובהתאם קיימות תכניות הערכות לחזרה להלימות ההון הרגולטורית בקרות אירוע קיצון כאמור.

ניהול הון אפקטיבי יבטיח:

- הקצאה יעילה של הון במהלך העסקים הרגיל של הבנק;
- בסיס הון איתן אשר ישמש ככרית כנגד הסיכונים הבלתי צפויים שאליהם חשוף הבנק, יתמוך באסטרטגיה העסקית ויאפשר עמידה בכל עת בדרישת ההון המזערית הרגולטורית. לצורך זה הבנק מתייחס לא רק למצב ההון הנוכחי אלא גם להתפתחויות עתידיות בבסיס ההון ובדרישות ההון. לצורך קיומו של תהליך יסודי ויעיל לניהול ההון, פועלת בבנק מחלקה ייעודית לניהול ההון הכפופה לממונה על החטיבה הפיננסית. המחלקה אחראית על ריכוז עבודת המטה והבקרה השוטפת בכל הקשור לניהול ותכנון ההון בבנק ובין השאר על הנושאים הבאים: תכנון ההון; בקרה על הלימות ההון והעמידה ביעדי נכסי הסיכון; תכניות מגירה לתרחישי קיצון; ייזום פעולות הנדרשות לניהול ההון, לפי הצורך. לצורך כך, המחלקה אחראית על מעקב אחר התפתחות הרגולציה בקשר לניהול ההון בארץ ובעולם ואחר דרכים מתקדמות לניהול ההון בבנקים בעולם. המחלקה גם אחראית על יישום מתודולוגיות של מדידת הון כלכלי ורווחיות כלכלית. מתודולוגיות אלה משמשות לקבלת החלטות לפי תשואה מתואמת סיכון ברמות הניהוליות השונות בבנק. החטיבה לניהול סיכונים מהווה קו שני לניהול הסיכונים.

על יסוד תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק ותוצאות הדיונים הפנימיים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים (כמפורט לעיל), הגדיר דירקטוריון הבנק יעד פנימי של יחס הון עצמי רובד 1 בשיעור שלא יפחת מ-10.5%.

הבנק מנהל את יחס הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות ההון המזעריות של הפיקוח על הבנקים וביעד הפנימי, תוך שמירה על שולי ביטחון.

הון הבנק והיקף נכסי הסיכון נתונים לשינויים, בין היתר, בגין הגורמים המפורטים להלן:

- השפעות שינויים בריבית על קרנות ההון מאגרות-חוב זמינות למכירה.
 - השפעות שינויים במדד, בשערי חליפין ובדירוג המדינה על יתרות נכסי הסיכון.
 - שינויים אקטואריים כתוצאה משינויים בשיעור הריבית לחישוב התחייבויות הבנק או הנחות אקטואריות אחרות.
- רגישות קרן ההון בגין אגרות-חוב זמינות למכירה נטו, לאחר השפעת המס, לעלייה תיאורטית של 1% בעקום התשואות חסר הסיכון ובמרווח סיכון האשראי נאמדת בקיטון בסך של כ-1.0 מיליארד ש"ח וכ-0.7 מיליארד ש"ח בהתאמה. מנגד, רגישות קרן ההון הנובעת מהתאמות בגין שינויים אקטואריים, נטו לאחר השפעת המס, לעלייה תיאורטית של 1% בריבית ההיוון נאמדת בגידול בסך של כ-0.2 מיליארד ש"ח.
- דרישות ההון בגין חשיפות הבנק לממשלת ישראל, בנקים ישראלים, גופים מוסדיים וישויות סקטור ציבורי, נגזרות מדירוג מדינת ישראל.

החל משנת 2021 משתמש הבנק בדירוג S&P למדינות כמדרג יחיד לצרכי מדידת הלימות ההון. כאמור בפרק הסקירה הכלכלית לעיל, בחודש אפריל 2024 חברת S&P הורידה את דירוג האשראי של מדינת ישראל ל- A+. ירידת הדירוג מביאה, נכון למועד הדוח, לקיטון של כ-0.25% וכ-0.31% ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס ההון הכולל של הבנק, בהתאמה, פגיעה שתבוא לידי ביטוי ביחסי הלימות ההון במהלך הרבעון השני לשנת 2024. הורדות דירוג נוספות של מדינת ישראל על-ידי S&P, ככל שיהיו, ישפיעו באופן ישיר על יחסי הלימות ההון של הבנק רק ככל שהדירוג ירד ל- BBB+ ומטה.

דיבידנדים

חלוקת דיבידנד על-ידי הבנק כפופה למבחנים ולמגבלות הקבועים בחוק החברות ובהוראות הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות ניהול בנקאי תקין 331. כל חלוקה ושיעורה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בהוראות כל דין ובמגבלות על החלוקה ובשיקולים עסקיים, לרבות בהתחשב באסטרטגיית הבנק.

מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות.

בשל מלחמת חרבות ברזל פרסם הפיקוח על הבנקים הנחייה בדבר תכנוני הון ומדיניות חלוקת רווחים, לפיה נדרשים התאגידים הבנקאיים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנדים שלהם לתקופה הקרובה על רקע המלחמה והגידול בחוסר הוודאות לגבי הימשכותה והיקף השפעתה על המשק. בהתחשב בהנחיית הפיקוח על הבנקים האמורה, בנובמבר 2023 ובמרץ 2024 הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בשיעור של כ-20% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון השלישי 2023 ולרבעון הרביעי 2023.

במועד אישור דוחות אלה, החליט דירקטוריון הבנק, לאור מצבו הפיננסי האיתן של הבנק אל מול דרישות ההון השונות ועודפי ההון המשמעותיים ובשים לב למצב הגיאופוליטי ולשולי הביטחון הנדרשים בתרחישים אפשריים שונים, להכריז על חלוקת דיבידנד בשיעור של כ-40% מהרווח הנקי לרבעון הראשון 2024, בסך 775 מיליון ש"ח, אשר ישולם ביום 10 ביוני 2024.

ג.3. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים. בחודש נובמבר 2020 הפיקוח על הבנקים פרסם כהוראת שעה חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בדבר יחס המינוף. תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (הבנק הינו תאגיד בנקאי כזה), יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5% (במקום 6.0% לפני ההקלה). תוקף ההקלה הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2025 ולאחר מועד זה יידרש לשוב תוך שני רבעונים ליחס המינוף הנדרש טרם הוראת השעה (6.0%).

טבלה ג-2: השוואה בין נכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף

31 בדצמבר 2023	31 במרץ 2023	31 במרץ 2024	
			במיליוני ש"ח
686,530	666,665	665,893	סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים
-	-	-	ההתאמות בגין השקעות בישויות בתחום הבנקאות, הפיננסים, הביטוח או המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים
-	-	-	ההתאמות בגין נכסי נאמנות שהוכרו במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, אך לא נכללו במדידת החשיפה של יחס המינוף
2,454	2,232	8,934	התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
-	-	-	התאמות בגין עסקות מימון ניירות-ערך
72,003	69,133	73,862	התאמות בגין פריטים חוץ-מאזניים
(591)	696	890	התאמות אחרות
760,396	738,726	749,579	חשיפה לצורך יחס מינוף

טבלה ג-3: גילוי על יחס מינוף

31 בדצמבר 2023	31 במרץ 2023	31 במרץ 2024	
במיליוני ש"ח/באחוזים			
חשיפות מאזניות			
648,727	625,718	641,894	נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקות מימון ניירות-ערך, אך לרבות ביטחונות)
(3)	(4)	(3)	סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רובד 1
648,724	625,714	641,891	סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקות מימון ניירות-ערך)
חשיפות בגין נגזרים			
6,761	7,284	7,087	עלות השחלוף הקשורה לכל העסקות בגין נגזרים
20,922	18,653	22,760	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקות בגין נגזרים
-	-	-	גילום ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור
-	-	-	ניכויים של נכסי חייבים בגין ביטחון משתנה במזומן שניתן בעסקות בנגזרים
-	-	-	רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על-ידי הלקוח
-	-	-	סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
-	-	-	קיצוזים נקובים אפקטיביים מתואמים וניכוי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו
27,683	25,937	29,847	סך חשיפות בגין נגזרים
חשיפות בגין עסקות מימון ניירות-ערך			
11,986	17,942	3,979	נכסים ברוטו בגין עסקות מימון ניירות-ערך (ללא קיצוזים), לאחר התאמות בגין עסקות שטופלות כמכירה חשבונאית
-	-	-	סכומים שקוזזו של מזומנים לשלם ושל מזומנים לקבל מנכסים ברוטו בגין עסקות מימון ניירות-ערך
-	-	-	חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי מרכזי בגין נכסי מימון ניירות-ערך
-	-	-	חשיפות בגין עסקות כסוכן
11,986	17,942	3,979	סך חשיפות בגין עסקות מימון ניירות-ערך
חשיפות חוץ-מאזניות אחרות			
219,988	210,052	224,931	חשיפה חוץ-מאזנית בערך נקוב ברוטו
(147,985)	(140,919)	(151,069)	התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי
72,003	69,133	73,862	פריטים חוץ-מאזניים
הון וסך החשיפות			
52,641	48,241	54,142	הון רובד *1
760,396	738,726	749,579	סך החשיפות*
יחס מינוף			
6.92%	6.53%	7.22%	יחס מינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218
5.50%	5.50%	5.50%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים בתקופת הוראת השעה
6.00%	6.00%	6.00%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים לאחר תום הוראת השעה

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים. השפעת ההקלה בגין תכניות ההתייעלות על יחס המינוף ליום 31 במרץ 2024, המוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.01% נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן עד ליום 31 בדצמבר 2024. התאמות בגין השפעת היישום של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים אשר פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024. השפעת ההקלה בגין הפסדי אשראי צפויים ליום 31 במרץ 2024 מוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.01%.

ד. סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהתחייבויותיו לבנק על-פי הסכם האשראי. תיק האשראי הינו מרכיב עיקרי בתיק הנכסים של קבוצת הבנק, ולכן הרעה ביציבותם של הלווים השונים עלולה להשפיע לרעה על שווי הנכסים ועל רוחחיות הקבוצה.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות:

- **אשראי מאזני** - התחייבויות נוכחיות כלפי הבנק כגון אשראי ומשכנתאות לציבור, אשראי לבנקים ופיקדונות בבנקים, אשראי לממשלות, השקעה באגרות-חוב (קונצרניות ואחרות) וכן החלק המאזני (שווי הגון חיובי) של נגזרים ומכשירים פיננסיים.
 - **אשראי חוץ-מאזני** - התחייבויות פוטנציאליות (שטרם מומשו) כלפי הבנק כגון ערבויות, התחייבויות לא מנוצלות למתן אשראי, מסגרות לא מנוצלות וכן התחייבויות פוטנציאליות כתוצאה משינוי בשווי עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים.
- סיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים מוגדר כסיכון צד נגדי, שהינו הסיכון שהצד הנגדי לעסקה ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה בנגזרים. למידע על סיכון אשראי צד נגדי ואופן ניהולו ראה [פרק סיכון צד נגדי](#) להלן.
- סיכון נוסף הנובע מתיק חשיפות אשראי הינו סיכון ריכוזיות. סיכון ריכוזיות נובע מפיזור לא אופטימאלי של סיכונים ספציפיים בתיק האשראי, דהיינו כאשר תיק האשראי אינו מפוזר דיו בין גורמי הסיכון השונים. לדוגמה: כאשר תיק האשראי מורכב מכמות קטנה של לוויים (ריכוזיות לווה) או חשוף במידה גבוהה לענף מסוים (ריכוזיות ענפית).

1.1. איכות האשראי של חשיפות האשראי

טבלה ד-1: מדדי סיכון אשראי

ליום							
31.12.2023				31.03.2024			
סך-הכל	אנשים פרטיים - אחר	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	מסחרי	סך-הכל	אנשים פרטיים - אחר	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	מסחרי
ניתוח איכות האשראי לציבור							
0.97%	0.64%	0.57%	1.22%	0.94%	0.66%	0.60%	1.16%
שיעור אשראי שאינו צובר מיתרת אשראי לציבור							
1.06%	0.89%	0.57%	1.35%	1.02%	0.81%	0.60%	1.27%
שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור							
2.02%	1.99%	0.57%	2.80%	2.13%	1.80%	0.60%	2.98%
שיעור אשראי בעייתי מיתרת האשראי לציבור							
5.31%	10.19%	1.11%	6.85%	5.07%	9.74%	1.12%	6.50%
שיעור אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מיתרת האשראי לציבור							
ניתוח ההוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופת הדיווח							
0.47%	1.09%	0.09%	0.58%	(0.01%)	1.70%	(0.13%)	(0.19%)
שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור							
0.09%	0.56%	0.01%	0.07%	0.09%	1.03%	-	0.01%
שיעור המחיקות החשבונאיות נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור							
ניתוח הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור							
1.92%	3.21%	0.48%	2.50%	1.87%	3.33%	0.44%	2.42%
שיעור יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי* מתוך האשראי לציבור							
1.69%	3.11%	0.45%	2.14%	1.65%	3.23%	0.41%	2.08%
שיעור ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור							
174.3%	486.5%	78.5%	175.3%	175.4%	491.3%	68.2%	179.6%
שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור שאינו צובר							
158.7%	349.5%	78.5%	159.1%	161.6%	399.7%	68.2%	163.7%
שיעור ההפרשה להפסדי אשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר							
18.4	5.5	74.1	29.9	17.8	3.2	-	186.6
יחס ההפרשה להפסדי אשראי למחיקות חשבונאיות, נטו							

* לרבות הפרשה בגין יתרות חוץ-מאזניות.

הערה:

השיעורים המחושבים לעיל מתייחסים להוצאות בגין אשראי לציבור בלבד, ללא הפסדי אשראי בגין בנקים וממשלות. אשראי לציבור - לפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.

ניתוח איכות התיק

ככלל ברבעון הראשון של שנת 2024 נרשם שיפור במרבית מדדי סיכון האשראי עבור כלל התיק, כגון שיעור אשראי שאינו צובר מיתרת אשראי לציבור, שיעור אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מיתרת האשראי לציבור, שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי. יחד עם זאת, חלה הרעה במדד שיעור אשראי בעייתי מיתרת האשראי לציבור שמרביתה נובעת מהתיק המסחרי. יצוין כי למרות ההרעה בשיעור אשראי בעייתי מיתרת אשראי לציבור נרשם שיפור בשיעור האשראי בדירוג ביצוע אשראי. כמו כן, נרשמה ירידה בשיעור יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי מתוך האשראי שהושפע משיפור בתחזיות המאקרו והביא לירידה מסוימת ביתרת ההפרשה הקבוצתית.

במגזר אנשים פרטיים - אחר חל גידול בשיעור המחיקות החשבונאיות נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי בהשוואה לשיעור הממוצע בשנת 2023 ובשיעור יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי מתוך האשראי בהשוואה לשיעור ב-31 לדצמבר 2023. הגידול בשיעור המחיקות הושפע מגידול הדרגתי בסיכון במהלך 2023 עקב העלאות הריבית וכן עקב השפעות המלחמה החל מהרבעון הרביעי. בשנת 2024 מגמה זו התמתנה בנתוני הרבעון הראשון לשנת 2024.

השפעות מלחמת חרבות ברזל על ההפרשה הקבוצתית

בעקבות מלחמת חרבות ברזל צפויה פגיעה בסביבה הכלכלית אשר עשויה להביא לעלייה ברמת סיכון האשראי. קיימת אי-ודאות לגבי התפתחות הלחימה, היקפה ומידת השפעתה על ענפי המשק. במסגרת חישוב ההפרשה הקבוצתית הבנק משקלל תוצאות של שלושה תרחישים כלכליים - שמתארים תוואי התפתחות כלכלית פיננסית שונה למשק בטווח הזמן הקצר והבינוני, ואת השפעותיהם על סיכון האשראי. נוכח מצב המלחמה תרחישים אלו כללו הנחות שונות לגבי משכה ועוצמתה, כפי שנעשה גם ברבעון הקודם. ביחס לתרחישים שתוארו ברבעון הקודם, אלו הנוכחיים מתארים נקודת פתיחה כלכלית מעט טובה יותר, זאת לאור צפי לנתוני צמיחה גבוהים ברבעון הראשון של השנה, וירידה מהירה במספר החסרים זמנית משוק העבודה (שיעור אבטלה רחב). מנגד, התמשכות הלחימה ובכלל זה הסלמת המצב הביטחוני בזירות נוספות, פועלת להגדלת אי הוודאות, וזו באה לידי ביטוי בהחרפה של התרחיש השלילי. יתרת ההפרשה הקבוצתית בכללותה מבטאת השפעות אלו ועומדת ביום 31 למרץ 2024 על כ-7.0 מיליארד ש"ח לעומת כ-7.1 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023. יתרת ההפרשה הקבוצתית לפני השפעת המלחמה ליום 30 ביוני 2023 עמדה על כ-6.2 מיליארד ש"ח.

לצורך ניתוח רגישות ההפרשה הקבוצתית להנחות שונות, חישוב ההפרשה הקבוצתית בגין התיק בישראל על בסיס התחזית הפסימית בלבד היה מביא לגידול של כ-0.9 מיליארד ש"ח מעבר להפרשה שנכללה בדוחות כספיים אלה ואילו חישוב ההפרשה הקבוצתית על בסיס התחזית האופטימית בלבד היה מביא לקיטון של כ-0.7 מיליארד ש"ח בהפרשה הקבוצתית. מנעד זה מעיד על רמת אי הוודאות לגבי השפעת מצב המלחמה על תיק האשראי של הבנק. יודגש כי התחזית הפסימית אינה מהווה תרחיש קיצון.

טבלה ד-2: איכות האשראי של חשיפות אשראי

31 במרץ 2024				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידת-ערך	יתרות ברוטו		
		אחרים	לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
במיליוני ש"ח				
422,031	6,926	424,686	4,271	חובות, למעט אגרות-חוב
114,789	12	114,801	-	אגרות-חוב
222,954	940	223,199	695	חשיפות חוץ-מאזניות
759,774	7,878	762,686	4,966	סך-הכל
31 במרץ 2023				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידת-ערך	יתרות ברוטו		
		אחרים	לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
במיליוני ש"ח				
410,641	5,638	412,751	3,528	חובות, למעט אגרות-חוב
133,381	15	133,396	-	אגרות-חוב
208,021	1,011	208,284	748	חשיפות חוץ-מאזניות
752,043	6,664	754,431	4,276	סך-הכל

טבלה ד-2: איכות האשראי של חשיפות אשראי (המשך)

31 בדצמבר 2023				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידת-ערך	יתרות ברוטו		
		אחרים	לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
במיליוני ש"ח				
418,545	7,019	421,156	4,408	חובות, למעט אגרות-חוב
122,689	14	122,703	-	אגרות-חוב
217,991	956	218,278	669	חשיפות חוץ-מאזניות
759,225	7,989	762,137	5,077	סך-הכל

לפרטים נוספים ראה [טבלה 2-3: מידע נוסף על תנועה באשראי לציבור לא צובר בדוח הדירקטוריון וההנהלה](#).

ד.2. חשיפות לסיכוני אשראי

ד.2.א. פירוט החשיפות לפי ענפי משק

טבלה ד-3: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בישראל

ליום 31 במרץ 2024 ולתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך									
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾					סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾				
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾									
יתרת	מחיקות	הוצאות	לא צובר	בעייתי ⁽⁶⁾	מזה:	סך-הכל	בעייתי ⁽⁶⁾	דירוג	סך-הכל
הפרשה	חשבונאיות	(הכנסות)			חובות ⁽²⁾			ביצוע	
להפסדי	נטו	בגין הפסדי	אשראי					אשראי ⁽⁵⁾	
אשראי	אשראי	אשראי							
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בישראל									
ציבור - מסחר									
82	-	(1)	3	167	2,606	3,144	167	2,886	3,145
חקלאות									
188	-	4	421	432	830	1,384	432	959	1,396
כרייה וחציבה									
373	3	(16)	144	472	15,436	30,333	472	29,864	30,940
תעשייה									
1,170	-	57	856	1,950	53,340	108,494	1,950	106,067	108,740
בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾									
937	5	(70)	131	700	33,654	42,567	700	41,810	42,831
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן									
373	-	(24)	43	337	9,221	14,732	337	14,804	15,282
אספקת חשמל ומים									
531	8	6	385	665	28,858	40,284	665	38,804	40,513
מסחר									
399	-	(36)	409	510	10,051	11,797	510	11,104	11,842
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל									
382	7	6	92	383	8,865	12,471	384	11,810	12,561
תחבורה ואחסנה									
113	(23)	(24)	100	113	5,543	7,988	113	7,133	8,052
מידע ותקשורת									
178	(1)	(41)	6	13	30,765	41,111	13	56,265	56,450
שירותים פיננסיים									
292	7	23	97	206	10,877	16,830	206	15,848	16,856
שירותים עסקיים אחרים									
310	3	(3)	365	388	7,047	9,799	388	9,168	9,817
שירותים ציבוריים וקהילתיים									
5,328	9	(119)	3,052	6,336	217,093	340,934	6,337	346,522	358,425
סך-הכל מסחרי ⁽⁸⁾									
578	-	(44)	786	786	131,678	139,332	786	137,865	139,332
אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור									
1,169	90	147	232	633	34,986	56,881	633	53,291	56,889
אנשים פרטיים - אחר									
7,075	99	(16)	4,070	7,755	383,757	537,147	7,756	537,678	554,646
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל									
3	-	1	-	-	220	898	-	1,060	1,060
בנקים בישראל ⁽⁹⁾									
-	-	-	-	-	1,001	1,005	-	83,724	83,724
ממשלת ישראל									
7,078	99	(15)	4,070	7,755	384,978	539,050	7,756	622,462	639,430
סך-הכל פעילות בישראל									

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 384,978; 82,370; 719; 2,008 ו-169,355 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-665 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-879 מיליוני ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

(8) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור, בסך של כ-118 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

(9) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ופיקדונות בבנק ישראל ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

טבלה ד-3: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בישראל (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2023 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך										
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) (3)					סיכון אשראי כולל (1)					
הפסדי אשראי (4)										
יתרת הפסדי אשראי	מחיקות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	לא צובר	בעייתי (6)	מזה: חובות (2)	סך-הכל	בעייתי (6)	דירוג ביצוע אשראי (5)	סך-הכל	
במיליוני ש"ח										
בגין פעילות לווים בישראל										
ציבור - מסחרי										
83	(7)	29	3	159	2,648	3,219	159	2,951	3,225	חקלאות
184	-	1	421	432	861	1,367	432	931	1,369	כרייה וחציבה
389	(3)	54	196	665	15,438	30,999	665	30,518	31,673	תעשייה
1,113	22	300	936	2,136	51,896	106,519	2,136	103,852	106,772	בינוי ונדל"ן - בינוי (7)
1,014	(18)	362	58	664	34,064	41,922	664	41,097	42,209	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
395	52	(59)	44	226	9,469	14,993	226	15,151	15,525	אספקת חשמל ומים
533	40	246	397	684	29,224	38,922	684	37,454	39,221	מסחר
435	16	264	417	522	10,095	11,795	522	10,963	11,851	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
384	20	49	92	427	8,809	12,402	428	11,674	12,488	תחבורה ואחסנה
115	(4)	(26)	123	134	5,277	7,826	134	7,104	7,914	מידע ותקשורת
219	5	42	6	14	30,945	40,938	14	54,505	54,691	שירותים פיננסיים
275	40	69	96	175	10,589	16,514	175	15,491	16,558	שירותים עסקיים אחרים
318	16	83	366	397	7,012	9,667	397	9,017	9,684	שירותים ציבוריים וקהילתיים
5,457	179	1,414	3,155	6,635	216,327	337,083	6,636	340,708	353,180	סך-הכל מסחרי (8)
622	8	117	749	749	130,922	137,284	749	135,831	137,284	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
1,111	193	376	223	691	34,589	56,453	691	52,752	56,460	אנשים פרטיים - אחר
7,190	380	1,907	4,127	8,075	381,838	530,820	8,076	529,291	546,924	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
2	-	1	-	-	188	865	-	1,111	1,111	בנקים בישראל (9)
-	-	-	-	-	1,594	1,598	-	86,620	86,620	ממשלת ישראל
7,192	380	1,908	4,127	8,075	383,620	533,283	8,076	617,022	634,655	סך-הכל פעילות בישראל

- סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני (3), לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 163,858-1,765; 636; 84,776; 383,620 ו-1,765 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-599 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-530 מיליוני ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור, בסך של כ-87 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ופיקדונות בבנק ישראל ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

טבלה ד-3: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בישראל (המשך)

ליום 31 במרץ 2024 ולתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך									
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾					סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾				
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾									
יתרת	מחיקות	הוצאות	לא צובר	בעייתי ⁽⁶⁾	מזה:	סך-הכל	בעייתי ⁽⁶⁾	דירוג	סך-הכל
הפרשה	חשבונאיות	(הכנסות)			חובות ⁽²⁾			ביצוע	
להפסדי	נטו	בגין הפסדי						אשראי ⁽⁵⁾	
אשראי	אשראי	אשראי							
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בחו"ל									
ציבור - מסחרי									
-	-	-	-	-	183	183	-	183	183
חקלאות									
6	-	-	-	-	159	435	-	757	757
כרייה וחציבה									
35	(2)	20	-	42	1,343	2,566	42	3,293	3,335
תעשייה									
321	-	(209)	299	1,148	10,542	16,502	1,149	15,402	16,583
בינוי ונדל"ן									
27	-	19	-	372	794	1,697	372	1,708	2,119
אספקת חשמל ומים									
44	-	21	-	134	2,429	2,957	134	2,824	2,957
מסחר									
70	-	(25)	129	129	3,397	4,711	129	4,583	4,711
בתי מלון, שירותי אוכל והארחא									
18	-	3	-	34	754	893	34	894	928
תחבורה ואחסנה									
131	-	115	12	223	2,348	2,845	223	2,778	3,002
מידע ותקשורת									
19	-	5	-	-	3,194	4,101	-	15,353	15,355
סך-הכל שירותים פיננסיים									
56	-	35	110	526	1,124	1,590	526	1,070	1,596
שירותים עסקיים אחרים									
38	-	16	-	117	3,097	3,501	117	3,533	3,650
שירותים ציבוריים									
765	(2)	-	550	2,725	29,364	41,981	2,726	52,378	55,176
סך-הכל מסחר									
6	-	-	11	11	661	684	11	664	684
אנשים פרטיים - הלוואות לדיר									
1	-	1	-	-	100	266	-	260	266
אנשים פרטיים - אחר									
772	(2)	1	561	2,736	30,125	42,931	2,737	53,302	56,126
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל									
13	-	-	-	-	12,179	12,636	-	23,764	23,765
בנקים בחו"ל ⁽²⁾									
15	-	-	-	-	1,675	1,897	-	23,642	23,681
ממשלות בחו"ל									
800	(2)	1	561	2,736	43,979	57,464	2,737	100,708	103,572
סך-הכל פעילות בחו"ל									
7,878	97	(14)	4,631	10,491	428,957	596,514	10,493	723,170	743,002
סך-הכל בישראל ובחו"ל									

- סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 43,979; 32,431; 1,691; 493 ו-24,978 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים, למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- סיכון אשראי מאזני וחץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

טבלה ד-3: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בישראל (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2023 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך										
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) (3)					סיכון אשראי כולל (1)					
הפסדי אשראי (4)			לא צובר	בעייתי (6)	מזה: חובות (2)	סך-הכל	בעייתי (6)	דירוג ביצוע אשראי (5)	סך-הכל	
יתרת	מחיקות	הוצאות (הכנסות) חשבונאיות הפרשה בגין הפסדי נטו אשראי								
במיליוני ש"ח										
בגין פעילות לווים בחו"ל										
ציבור - מסחרי										
-	-	-	-	-	179	179	-	179	179	חקלאות
6	-	(8)	-	-	123	395	-	837	838	כרייה וחציבה
13	6	(8)	-	44	1,364	2,582	44	3,676	3,746	תעשייה
531	(1)	4	298	995	9,974	15,363	996	14,228	15,423	בינוי ונדל"ן
7	-	3	-	-	458	1,286	-	1,663	1,703	אספקת חשמל ומים
22	-	(14)	-	60	2,243	2,926	60	3,090	3,179	מסחר
97	-	(4)	127	127	3,275	4,381	127	4,254	4,381	בתי מלון, שירותי אוכל והארחא
15	-	1	-	33	724	837	33	1,122	1,155	תחבורה ואחסנה
16	-	(1)	13	59	2,196	2,702	59	3,080	3,138	מידע ותקשורת
14	(6)	(7)	-	-	2,378	3,327	-	15,004	15,005	סך-הכל שירותים פיננסיים
20	-	5	108	193	951	1,393	193	1,203	1,397	שירותים עסקיים אחרים
21	-	1	-	33	2,901	3,362	33	3,477	3,512	שירותים ציבוריים
762	(1)	(28)	546	1,544	26,766	38,733	1,545	51,813	53,656	סך-הכל מסחר
6	-	-	8	8	641	669	8	652	669	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר
1	2	3	-	1	95	261	1	255	261	אנשים פרטיים - אחר
769	1	(25)	554	1,553	27,502	39,663	1,554	52,720	54,586	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
13	-	3	-	-	12,896	13,380	-	26,000	26,017	בנקים בחו"ל (2)
15	-	(7)	-	-	1,546	1,577	-	27,162	27,218	ממשלות בחו"ל
797	1	(29)	554	1,553	41,944	54,620	1,554	105,882	107,821	סך-הכל פעילות בחו"ל
7,989	381	1,879	4,681	9,628	425,564	587,903	9,630	722,904	742,476	סך-הכל בישראל ובחו"ל

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני (3), לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 41,944; 37,927; 4,087; 446 ו-23,417 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים, למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (7) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

ד.2.ב. חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

במסגרת הפעילות העסקית השוטפת, חשופה קבוצת הבנק לסיכון הנובע מחשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים. סיכון זה מקורו במגוון הפעילויות המתקיימות עם המוסדות הפיננסיים, כגון: עסקות המתבצעות בחדרי העסקות של הבנק - הפקדת יתרות מטבע-חוץ ונגזרים, רכישת אגרות-חוב אשר הונפקו על-ידי אותם מוסדות, עסקות סחר חוץ, פעילות בשוק ההון וביצוע ביטוחי אשראי מול חברות ביטוח זרות. החשיפה כלפי המוסדות הפיננסיים הזרים מושפעת הן מחוסנו הפיננסי של כל מוסד והן מהסיכון בסביבה הפוליטית והכלכלית שבה הוא פועל. יודגש, כי מרבית חשיפות האשראי של קבוצת הבנק היא כלפי מוסדות פיננסיים המצויים בשווקים מפותחים במערב אירופה ובצפון אמריקה בעלי דירוג השקעה ומעלה.

במהלך העסקים השוטף הבנק מקיים מעקב ובקרה שוטפים אחר התפתחויות שעשויות להשליך על יכולתם של המוסדות הפיננסיים איתם הוא מקיים פעילות לעמוד בהתחייבויותיהם, ובמקביל ננקטים אמצעים לשם מזעור סיכון האשראי.

טבלה ד-4: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2023		ליום 31 במרץ 2024				
סיכון אשראי	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח						
דירוג אשראי חיצוני⁽⁴⁾						
14,489	9,794	4,695	16,358	10,737	5,621	AA- עד AAA
19,365	9,769	9,596	18,814	8,528	10,286	A- עד A+
112	32	80	357	17	340	BBB- עד BBB+
13	10	3	9	7	2	B- עד BB+
-	-	-	-	-	-	פחות מ-B
49	11	38	100	22	78	ללא דירוג
34,028	19,616	14,412	35,638	19,311	16,327	סך-הכל חשיפות האשראי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, מסלקות, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו, אך אינה כוללת חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים שיש להם ערבות ממשלתית.
- (2) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, וסיכון מאזני אחר בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי.
- (4) לפי הדירוג הנמוך מבין דירוגי האשראי במטבע-חוץ לטווח ארוך שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות, S&P-I Moody's.

החשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים הסתכמה ביום 31 במרץ 2024 בכ-35.6 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-1.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-34.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2023. עלייה זו נבעה בעיקר מעלייה בחשיפה המאזנית של כ-1.9 מיליארד ש"ח שנבעה מגידול בניירות הערך שנשאלו או נמכרו במסגרת הסכמי מכר חוזר. מנגד, נרשמה השפעה מקזזת של ירידה בחשיפה החוץ-מאזנית בסך של כ-0.3 מיליארד ש"ח הנובעת בעיקר מקיטון בערבויות.

כ-98.7% מהחשיפה למוסדות פיננסיים זרים היא מול מוסדות פיננסיים בעלי דירוג A- ומעלה. החשיפה למוסדות פיננסיים זרים של קבוצת הבנק נחלקת ל-54.2% בחברות ביטוח (בעיקר בשל רכישת ביטוחים), 40.2% בבנקים וחברות אחזקה בנקאיות, ו-5.6% מוסד פיננסי אחר. החשיפה של קבוצת הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים הפועלים במדינות מערב אירופה (58.5%), בארצות-הברית (34.0%) ובמדינות דרום ומזרח אסיה (7.5%).

3.ד. מידע נוסף על חשיפות לסיכוני אשראי

3.ד.א. בינוי ונדל"ן

בענף הנדל"ן נרשם ברבעון הראשון של 2024 שיפור בפעילות שבא לידי ביטוי בעלייה במספר העסקות, ירידה קלה במלאי הדירות הלא מכורות, וכן מחירי הדירות שבו להצביע על עלייה. עם זאת, מצד ההיצע, נמשכים הקשיים בקידום פרויקטים בעקבות מחסור בכוח אדם. על-פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, היקף רכישת הדירות החדשות עלה באופן ניכר בחודשים ינואר-מרץ 2024, ואלו הסתכמו ב-10.4 אלף יחידות, לעומת 7.3 אלף בתקופה המקבילה אשתקד. חלק מהעלייה נובע מעסקות שכנראה נדחו מחודשי המלחמה הראשונים. סקר מחירי הדירות של הלמ"ס מצביע על תפנית במגמת מחירי הדירות, ואלו שבו ועלו בחודשים דצמבר 2023-מרץ 2024 בשיעור מצטבר של 3.6%.

טבלה ד-5: פילוח סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים

יתרה ליום 31 במרץ 2024			
סיכון אשראי כולל	אשראי חוץ-מאזני		סיכון אשראי מאזני הלוואות ⁽¹⁾
	מסגרות לא מנוצלות	ערבויות	
במיליוני ש"ח			
3,989	278	806	2,905
220	55	38	127
73,333	18,633⁽¹⁾	18,990	35,710
37,966	975	7,538	29,453
25,190	4,791	9,701	10,698
140,698	24,732	37,073	78,893
10,873	648	1,891	8,334
151,571	25,380	38,964	87,227

חטיבה עסקית

בנייה למסחר ושירותים			
בנייה לתעשייה			
בנייה למגורים			
נכסים מניבים			
אחר			
סך-הכל חטיבה עסקית			
חטיבה קמעונאית			
סך-הכל פעילות בישראל			

יתרה ליום 31 בדצמבר 2023			
סיכון אשראי כולל	אשראי חוץ-מאזני		סיכון אשראי מאזני הלוואות ⁽¹⁾
	מסגרות לא מנוצלות	ערבויות	
במיליוני ש"ח			
4,066	281	924	2,861
407	60	29	318
71,896	18,934 ⁽¹⁾	18,569	34,393
37,389	926	6,553	29,910
24,513	4,479	9,618	10,416
138,271	24,680	35,693	77,898
10,710	666	1,761	8,283
148,981	25,346	37,454	86,181

חטיבה עסקית

בנייה למסחר ושירותים			
בנייה לתעשייה			
בנייה למגורים			
נכסים מניבים			
אחר			
סך-הכל חטיבה עסקית			
חטיבה קמעונאית			
סך-הכל פעילות בישראל			

(1) כולל סיכון אשראי מאזני וחץ-מאזני בגינו נרכש ביטוח בעיקר מחברות ביטוח זרות לתיק אשראי מקרקעין, לפרטים נוספים ראה [דוח על הסיכונים ליום 31 במרץ 2024](#).

ליום 31 למרץ 2024 סיכון האשראי הכולל בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל הסתכם בכ-152 מיליארד ש"ח. סך יתרת סיכון האשראי לציבור בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל עלה במהלך הרבעון הראשון של שנת 2024 בכ-1.7%. מרבית החשיפה הינה בחטיבה העסקית (לקוחות בינוניים וגדולים), כ-93% מסך סיכון האשראי בענפי בינוי ונדל"ן בישראל.

החשיפה לחברות שעיקר פעילותן בענף הבנייה לדיור בחטיבה העסקית מהווה כ-52% מחשיפת החטיבה לענף הבינוי והנדל"ן. עיקר המימונים לחברות בענף כוללים מימוני קרקעות למגורים וליווי פרויקטי בנייה למגורים ברחבי הארץ. החשיפה לחברות הפועלות בענפים של הקמת מבנים למסחר ושירותים, בנייה לתעשייה וכן נכסים מניבים להשכרה בחטיבה העסקית מהווה כ-30% מחשיפת החטיבה לענף הבינוי והנדל"ן.

טבלה ד-6: ניתוח איכות האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן

השינוי	יתרה ליום		
	31 בדצמבר 2023	31 במרץ 2024	
במיליוני ש"ח			
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי			
2.0%	144,949	147,877	סיכון אשראי שאינו בעייתי
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי			
(8.0%)	1,806	1,663	בעייתי צובר
(0.7%)	994	987	לא צובר
(5.4%)	2,800	2,650	סיכון אשראי בעייתי שאינו בדירוג ביצוע
(15.3%)	1,232	1,044	סיכון אשראי שאינו בעייתי בדירוג ביצוע
(8.4%)	4,032	3,694	סך-הכל סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
1.7%	148,981	151,571	סך-הכל

סך סיכון האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי ירד ברבעון הראשון של שנת 2024 ב-8.4%. שיעור סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מתוך סך-הכל סיכון האשראי ירד מ-2.71% בתום 2023 ל-2.44% ליום 31 למרץ 2024, שיעור החוב הבעייתי מתוך סך סיכון האשראי ירד מ-1.88% בתום 2023 ל-1.75% ליום 31 למרץ 2024, ושיעור החוב הלא צובר מתוך סך סיכון האשראי ירד מ-0.67% בתום 2023 ל-0.65% ליום 31 למרץ 2024.

טבלה ד-7: סיכון אשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית בישראל לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה⁽¹⁾

יתרה ליום 31 במרץ 2024					
סך-הכל	אחר	נכסים שבנייתם הושלמה	נדל"ן בתהליכי בנייה ⁽²⁾	קרקעות	
במיליוני ש"ח					
					שיעור מימון⁽³⁾
8,960	-	6,102	-	2,858	עד 45%
17,338	-	10,609	-	6,729	מעל 45% ועד 65%
23,615	-	5,976	-	17,639	מעל 65% ועד 80%
2,637	-	734	-	1,903	מעל 80%
					כושר ספיגה⁽⁴⁾
501	-	-	501	-	עד 25%
14,871	-	-	14,871	-	מעל 25% ועד 50%
9,624	-	-	9,624	-	מעל 50% ועד 75%
23,009	-	-	23,009	-	מעל 75%
11,117	-	-	11,117	-	פרויקטים שטרם החלו
					אחר⁽⁵⁾
29,026	29,026	-	-	-	
140,698	29,026	23,421	59,122	29,129	סך-הכל סיכון אשראי חטיבה עסקית

- הפילוח לסגמנטים נערך בהתאם לניתוח מקור הפירעון של כל אשראי, כפי שהוצג ואושר בתהליך חיתומו.
- "נדל"ן בתהליכי בנייה" כולל את כלל הפרויקטים בשלבי הקמה בסגמנטים השונים (מגורים, משרדים, מסחר וכו') לרבות הקמת נכסים המיועדים להשכרה. בסגמנט זה נכללים: קבוצות רכישה, פרויקטים שנחתם בגינם הסכם ליווי אך טרם החל הליווי מפאת אי עמידה בתנאים מקדמיים, קרקעות שהחל פיתוחן, ויתרות ערבויות חוק מכר בתהליכי ביטול בגין פרויקטים שהסתיימו.
- שיעור מימון הינו היחס בין האשראי הכספי למועד הדיווח לבין שווי הבטוחה העדכני הקיים למועד הדיווח, לפני השפעת מקדמי ביטחון. שיעורי המימון אינם משקללים את גידור הסיכון של יתרות האשראי המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
- כושר ספיגה בפרויקטים הינו שיעור הירידה האפשרי המקסימאלי בשווי הנכס כגמור, מבלי שהבנק יספוג הפסדים מהפרויקט. כושר הספיגה הינו על-פי הדיווח האחרון הידוע למועד הדיווח ואינו משקלל את גידור הסיכון של יתרות המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
- "אשראי אחר" הינו כל אשראי שאינו עומד בהגדרת אחד הסגמנטים המפורטים לעיל. תחת סעיף זה נכללים לדוגמה מימוני פרויקטי תשתיות (PPP), מימונים כנגד ביטחונות שאינם נדל"ן (כגון פיקדונות, מניות, שעבוד צף, ערבויות צד ג' ועוד), אשראים שוטפים כנגד חוסן פיננסי ועוד.

טבלה ד-7: סיכון אשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית בישראל לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה⁽¹⁾ (המשך)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2023					
סך-הכל	אחר	נכסים שבנייתם הושלמה	נדל"ן בתהליכי בנייה ⁽²⁾	קרקעות	
במיליוני ש"ח					
					שיעור מימון⁽³⁾
8,860	-	6,064	-	2,796	עד 45%
16,450	-	9,810	-	6,640	מעל 45% ועד 65%
23,943	-	6,621	-	17,322	מעל 65% ועד 80%
2,832	-	773	-	2,059	מעל 80%
					כושר ספיגה⁽⁴⁾
376	-	-	376	-	עד 25%
16,350	-	-	16,350	-	מעל 25% ועד 50%
8,775	-	-	8,775	-	מעל 50% ועד 75%
23,000	-	-	23,000	-	מעל 75%
8,297	-	-	8,297	-	פרויקטים שטרם החלו
					אחר⁽⁵⁾
29,388	29,388	-	-	-	
138,271	29,388	23,268	56,798	28,817	סך-הכל סיכון אשראי חטיבה עסקית

- (1) הפילוח לסגמנטים נערך בהתאם לניתוח מקור הפירעון של כל אשראי, כפי שהוצג ואושר בתהליך חיתומו.
- (2) "נדל"ן בתהליכי בנייה" כולל אשראי לפרויקטים בשלבי הקמה שונים לרבות: קבוצות רכישה, פרויקטים שנחתם בגינם הסכם ליווי אך טרם החל הליווי מפאת אי עמידה בתנאים מקדמיים, קרקעות שהחל פיתוחן, ויתרות ערביות חוק מכר בתהליכי ביטול בגין פרויקטים שהסתיימו.
- (3) שיעור מימון הינו היחס בין האשראי הכספי למועד הדיווח לבין שווי הבטוחה העדכני הקיים למועד הדיווח, לפני השפעת מקדמי ביטוח. שיעורי המימון אינם משקללים את גידור הסיכון של יתרות האשראי המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
- (4) כושר ספיגה בפרויקטים הינו שיעור הירידה האפשרי המקסימאלי בשווי הנכס כגמור, מבלי שהבנק יספוג הפסדים מהפרויקט. כושר הספיגה הינו על-פי הדיווח האחרון הידוע למועד הדיווח ואינו משקלל את גידור הסיכון של יתרות המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
- (5) "אשראי אחר" הינו כל אשראי שאינו עומד בהגדרת אחד הסגמנטים המפורטים לעיל. תחת סעיף זה נכללים לדוגמה מימוני פרויקטי תשתיות (PPP), מימונים כנגד ביטחונות שאינם נדל"ן (כגון פיקדונות, מניות, שעבוד צף, ערביות צד ג' ועוד), אשראים שוטפים כנגד חוסן פיננסי ועוד.

נכון ליום 31 במרץ 2024 שיעור האשראי בגין קרקעות במימון מעל 80% מהווה כ-6.5% מסך יתרת הקרקעות בחטיבה העסקית וזאת לעומת 7.1% ליום 31 בדצמבר 2023. שיעור האשראי בגין נכסים שבנייתם הושלמה במימון מעל 80% מהווה כ-3.1% מסך היתרה של נכסים שבנייתם הושלמה ליום 31 במרץ 2024 וזאת לעומת 3.3% ליום 31 בדצמבר 2023. שיעור האשראי בכושר ספיגה עד 25% לנדל"ן בתהליכי בנייה מהווה כ-0.85% מסך היתרה של נדל"ן בתהליכי בנייה בחטיבה העסקית ליום 31 במרץ 2024 וזאת לעומת 0.66% ליום 31 בדצמבר 2023. קיימת הרעה קלה בפרויקטים עם כושר ספיגה עד 25% אך עדיין מדובר בשיעורים נמוכים מסך כל הפרויקטים.

ניהול סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן

החשיפה לתחום הבינוי והנדל"ן מהווה חלק משמעותי מתיק האשראי. הבנק מבצע מעקב אחר התפתחות האשראי לענפי הבינוי והנדל"ן ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לנדל"ן נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לענפי הבינוי והנדל"ן בבנק.

הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים בנוסף למגבלה הרגולטורית המוגדרת על-ידי בנק ישראל. ביום 7 בינואר 2021 פרסם בנק ישראל התאמות נוספות להוראת ניהול בנקאי תקין 250 (הוראת שעה לצורך התמודדות עם משבר הקורונה) - במסגרתו ניתנה התייחסות גם להוראת ניהול בנקאי תקין 315 - מגבלת חבות ענפית. במסגרת העדכון, הוגדר כי מגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן בניכוי חבויות לתשתיות לאומיות תעלה משיעור של 20% ל-22% מסך-כל חבויות הציבור ומגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן תעלה משיעור של 24% ל-26% מסך-כל חבויות הציבור. תוקף ההקלה הוארך עד תום 24 חודשים מיום 31 בדצמבר 2025, ובלבד שהשיעור לא יעלה על השיעור ביום 31 בדצמבר 2025 או שיעור המגבלה הענפית כקבוע בהוראת ניהול בנקאי תקין 315, הגבוה מבינם. כחלק מניהול החשיפה הענפית והעמידה במגבלה בענף, הבנק משתמש בכלים כגון סינדיקציה, ורכישת ביטוח מחברות ביטוח מדורגות המוכרות להפחתת חבות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313. הבנק משתמש בפוליסות ביטוח מקרקעין המבטיחות את הבנק מהפסדי אשראי בגין תיק הלוואות, אשר הועמדו ללקוחות החטיבה העסקית של הבנק והמבטוחות בשעבוד קרקע. וכן בפוליסות ביטוח ערבויות חוק מכר ("עח"מ") המבטיחות את הבנק מהפסדים בגין עח"מ המונפקות במסגרת פרויקטי נדל"ן של לקוחות החטיבה העסקית המלווים על-ידי הבנק. ביטוחים אלו מאפשרים לבנק להקטין את החשיפה לענף הבינוי והנדל"ן (לפרטים נוספים ראה [ביאור 4.א.10 בתמצית הדוחות הכספיים](#)). הבנק עשוי לנקוט בצעדים נוספים בעתיד להמשך ניהול המגבלה והחשיפה לענף זה.

תהליך החיתום לאשראי חדש בענף נעשה תוך שימוש במדיניות אשראי סדורה לסוגי המימון השונים בענף כדוגמת מימון קרקעות, מימון בנייה למגורים, מימון בנייה והנבה של נכסים מניבים. המדיניות כוללת קריטריונים איכותיים וכמותיים כגון שיעור הון עצמי, LTV מקסימלי, יחס כיסוי מינימלי וכושר ספיגה. קריטריונים אלו מותאמים לסוג הנכס הממומן ומגדרים את תיאבון הסיכון בענף. חיתום אשראי חדש נעשה תוך קביעת רווחיות מתואמת סיכון. במסגרת ניטור התיק נבחנים שינויים ומגמות במדדי סיכון שונים גם בהשוואה לנתונים המתפרסמים ביחס לכלל המערכת הבנקאית. הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. הוגדרו אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיו. הבנק ממשיך לבחון את ההתפתחויות במשק ובוחן התאמות בהתאם. הבנק עושה שימוש במודל המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק. בנוסף, במסגרת בחינת תרחישי קיצון נבחנת ההשפעה גם על האשראי לבינוי ונדל"ן.

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין ענפי הבינוי והנדל"ן בישראל הסתכמה בסך של כ-2,107 מיליון ש"ח ליום 31 למרץ 2024 בהשוואה לסך של כ-2,127 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023. שיעור סך ההפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור בענף בינוי ונדל"ן בישראל ליום 31 למרץ 2024 הינו 2.42% בהשוואה ל-2.47% ליום 31 בדצמבר 2023 וזאת בהשפעת שיפור מסוים בתחזיות הכלכליות המשמשות לחישוב ההפרשה הקבוצתית.

ד.3.ב. סיכון אשראי בגין חשיפות ללווים ולקבוצות לווים

טבלה ד-8: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

ליום 31 במרץ 2024			
מספר לווים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
1	1,756	1,322	3,078
6	5,991	4,210	10,201
2	1,449	1,681	3,130
3	2,113	4,234	6,347
1	1,268	72	1,340
13	10,853	19,397	30,250
3	1,105	4,452	5,557
29	24,535	35,368	59,903

ענף המשק של הלווה

אספקת חשמל	1	1,756	1,322	3,078
בינוי ונדל"ן - בינוי	6	5,991	4,210	10,201
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	2	1,449	1,681	3,130
בינוי ונדל"ן - הנדסה אזרחית	3	2,113	4,234	6,347
מידע ותקשורת	1	1,268	72	1,340
שירותים פיננסיים	13	10,853	19,397	30,250
תעשייה	3	1,105	4,452	5,557
סך-הכל	29	24,535	35,368	59,903

ליום 31 בדצמבר 2023			
מספר לווים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			

ענף המשק של הלווה

אספקת חשמל	1	1,748	1,306	3,054
בינוי ונדל"ן - בינוי	7	6,905	4,784	11,689
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	2	1,379	1,429	2,808
בינוי ונדל"ן - הנדסה אזרחית	3	1,961	4,415	6,376
מידע ותקשורת	1	1,190	73	1,263
שירותים פיננסיים	14	13,560	17,780	31,340
תעשייה	3	1,256	4,735	5,991
מסחר בכלי רכב	1	1,149	59	1,208
סך-הכל	32	29,148	34,581	63,729

סיכון אשראי בגין חשיפות לקבוצות לווים

נכון ליום 31 במרץ 2024 קיימת קבוצת לווים אחת אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בדבר "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים" (להלן: "הוראה 313"), עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313). הבנק מקיים תהליכי מעקב ובקרה כדי לבדוק עמידה במגבלות הוראה 313 לעניין חשיפה לחבות קבוצות לווים. נכון למועד הדוח הבנק אינו חורג מהמגבלות. בנובמבר 2023 בנק ישראל פרסם טיוטת עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 313 "מסגרת פיקוחית למדידה ובקרה של חשיפות גדולות" שמהותה שינוי באופן חישוב החבות בגין חשיפות גדולות. הבנק בוחן את השלכות יישום הוראה זו.

טבלה ד-9: יתרות סיכון האשראי⁽¹⁾ לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313)

ליום 31 במרץ 2024						
שיעור מההון הרגולטורי	חבות נטו ⁽¹⁾	ניכויים ⁽⁴⁾	חבות ברוטו ⁽³⁾	מזה: סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני
באחוזים			במיליוני ש"ח			
15.63%	8,227	477	8,704	3,994	5,349	2,759

- (1) הנתונים המוצגים להלן מייצגים חשיפה לקבוצות לווים והינם לאחר הפחתת הניכויים המותרים בהוראה 313. נתונים אלה אינם ברי השוואה לנתונים בדבר חבות לווים המפורטים בגילויים אחרים בדוח.
- (2) סיכון האשראי החוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) הסכום כולל ערבויות צד ג' מחוץ לקבוצה.
- (4) ניכויים המותרים בהתאם להוראה 313, הכוללים בעיקר פיקדונות המופקדים בבנק, אגרות-חוב שהונפקו על-ידי מדינת ישראל, כתבי שיפוי של מדינת ישראל או גופים פיננסיים המותרים בניכוי.

ד.3.ג. סיכונים בתיק הלוואות לדיור

טבלה ד-10: סיכונים בתיק הלוואות לדיור

יתרה ליום		
31.12.2023	31.03.2023	31.03.2024
במיליוני ש"ח		
יתרות אשראי		
131,650	129,168	132,457
868	833	858
297	277	297
132,815	130,278	133,612
סך-הכל		
ביצוע		
14,630	3,916	3,590
סך-הכל הלוואות מכספי הבנק		
הלוואות מכספי האוצר		
61	11	15
32	6	6
93	17	21
14,723	3,933	3,611
1,374	217	466
16,097	4,150	4,077
סך-הכל הלוואות חדשות		
סך-הכל הלוואות ישנות שמוחזרו, מכספי הבנק		
סך-הכל הלוואות שניתנו		

* סכום זה אינו נכלל במסגרת היתרות המאזניות לציבור.

טבלה ד-11: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי

יתרת חוב רשומה	חוב בפיגור של 90 יום יותר או שאינו צובר	הפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי בפיגור של 90 יום יותר או שאינו צובר	שיעור חוב בפיגור של 90 יום יותר או שאינו צובר
במיליוני ש"ח/באחוזים				
31.03.2024	132,457	795	0.45%	0.60%
31.12.2023	131,650	755	0.48%	0.57%
31.12.2022	128,177	581	0.40%	0.45%

ביום 31 במרץ 2024 ישנה עלייה בשיעור החוב בפיגור של 90 יום או יותר או שאינו צובר. מנגד קיימת ירידה בשיעור ההפרשה להפסדי אשראי, ביחס לשיעורה ליום 31 לדצמבר 2023 וזאת בהשפעת שיפור מסוים בתחזיות הכלכליות המשמשות לחישוב ההפרשה הקבוצתית.

טבלה ד-12: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

סך-הכל	מגזר מטבע-חוץ		מגזר צמוד מדד				מגזר לא-צמוד					
	ריבית משתנה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית קבועה			
	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח		
31.03.2024	0.1%	91	22.9%	30,324	11.4%	15,137	39.4%	52,128	26.2%	34,777	0.6%	132,457
31.12.2023	0.1%	98	23.3%	30,623	11.4%	14,954	39.1%	51,534	26.1%	34,441	2.7%	131,650
31.12.2022	0.1%	127	23.7%	30,398	10.9%	13,951	39.7%	50,886	25.6%	32,815	11.3%	128,177

כימות ומדידת הסיכון - תיק אשראי לדיור

הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר התפתחות תיק האשראי לדיור ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לדיור נבחנים באופן פרטי על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר באשראי לדיור, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לדיור בבנק.

הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים. במסגרת המגבלות ישנה התייחסות לשיעורי LTV, כושר החזר, התפלגות מוצרי אשראי בתיק, היקף החוב הבעייתי, תקופת הלוואה, פריסה גיאוגרפית, שיעור הפיגורים וכדומה. ניטור המדדים מתבצע גם בהשוואה לנתונים בכלל המערכת הבנקאית.

הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. הוגדרו אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית המשתנה, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיור.

דיווח הנתונים נעשה ברמה חודשית במסגרת פורום סיכון חטיבתי בראשות הממונה על החטיבה הקמעונאית וברמה רבעונית במסגרת הדיווח על התפתחות תיק האשראי וסיכון האשראי בהנהלה ובדירקטוריון.

הבנק עושה שימוש במודל סטטיסטי המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק המשכנתאות. בנוסף, במסגרת בחינת תרחישי קיצון נבחנת ההשפעה גם על תיק המשכנתאות. כמו-כן קיימים הסדרי ביטוח - ביטוח חיים וביטוח מבנה.

טבלה ד-13: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 רבעונים אחרונים

2023				2024	
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	
במיליוני ש"ח					
129,168	129,864	130,954	131,650	132,457	יתרות לסוף תקופה
0.8%	0.5%	0.8%	0.5%	0.6%	שינוי ביתרות
3,933	3,559	3,887	3,344	3,611	ביצוע הלוואות חדשות

ברבעון הראשון של שנת 2024 נרשמה עלייה מתונה בסכום הביצועים החדשים ועלייה של 0.6% ביתרת האשראי לדיור. ההתמתנות בקצב הגידול ביתרות בשנת 2023 הושפעה מהעלאות הריבית, מעליית האינפלציה וכן מצפיות לירידת מחירים שהביאו לירידה משמעותית בכמות העסקות. בעקבות פרוץ מלחמת חרבות ברזל נרשמה ירידה נוספת בכמות העסקות ברבעון הרביעי של שנת 2023. ברבעון הראשון של שנת 2024 נרשמה ההתאוששות מסוימת יחד עם זאת כמות העסקות עדיין נמוכה.

טבלה ד-14: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
31.03.2023	30.06.2023	30.09.2023	31.12.2023	31.03.2024	
41.3%	42.1%	42.3%	42.0%	44.0%	שיעור מימון מעל 60%
1.1%	1.0%	0.9%	0.7%	0.6%	שיעור החזר מהכנסה מעל 40% (לרכישה ובהחזר חודשי)
56.2%	55.7%	54.8%	54.5%	54.6%	שיעור בריבית משתנה

ברבעון הראשון של שנת 2024 חלה עלייה בביצועים בשיעור מימון מעל 60% ובשיעור הלוואות בריבית משתנה לעומת 31 לדצמבר 2023 ומנגד ממשיכה מגמת ירידה בהיקף הביצוע של עסקות עם שיעור החזר מהכנסה מעל 40%.

תיק האשראי לדיור מאופיין ברמת סיכון נמוכה יחסית וכיסוי ביטחונות גבוה. להערכת הבנק הסביבה הכלכלית בשילוב עם השפעות המלחמה עלולות לבוא לידי ביטוי בהמשך ולהביא לירידה באיכות התיק. ברבעון זה נרשמה ירידה ביתרת הפרשה ובשיעורה מהיתרות, בעיקר בהשפעת תחזיות המאקרו, השפעות אלו באות לידי ביטוי בהפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי המבטאות את הערכות הבנק להפסדי אשראי צפויים לאורך חיי העסקות בתיק. שיעור המימון (LTV) הממוצע המשוקלל של תיק הלוואות לדיור בבנק ליום 31 למרץ 2024 עומד על כ-46% בדומה לשיעור המימון ליום 31 לדצמבר 2023 (לפי שיעור מימון בעת העמדת הלוואה). שיעור המימון האפקטיבי אף נמוך יותר מהשיעור הנ"ל, לאור פירעונות שוטפים שאירעו מאז מועד העמדת האשראי כמו גם עלייה בשווי הנכסים המשועבדים בגין הרוב המכריע של הנכסים בתיק.

לפרטים נוספים לגבי יוזמות הבנק מול לקוחות להתמודדות עם עליית הריבית והשפעות המלחמה, ראה [דוח ממשל תאגידי, פרק הלוואות לדיור](#).

ד.3.ד. אשראי לאנשים פרטיים (ללא דיור)

טבלה ד-15: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל

השינוי	יתרה ליום			
	31.12.2023	31.03.2024		
במיליוני ש"ח				
מאזני				
				עו"ש חובה
(3.3%)	(84)	2,582	2,498	הלוואות ⁽¹⁾
1.5%	372	24,588	24,960	מזה: הלוואות בולט ובלון
9.4%	5	53	58	אשראי לרכישת כלי רכב ⁽²⁾
(8.1%)	(217)	2,696	2,479	חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
6.9%	331	4,818	5,149	סך-הכל סיכון אשראי מאזני
1.2%	402	34,684	35,086	
חוץ-מאזני				
0.1%	31	22,030	22,061	סיכון אשראי חוץ-מאזני
0.8%	433	56,714	57,147	סך-הכל סיכון אשראי כולל

(1) אינו כולל הלוואות לרכישת כלי רכב.

(2) כולל הלוואות שניתנו למטרת רכישת כלי רכב ובשעבוד כלי רכב.

ברבעון הראשון של שנת 2024 חלה עלייה בירתת הלוואות לאנשים פרטיים בישראל כולל אשראי לרכישת כלי רכב בשיעור של כ-0.6%, לעומת 31 בדצמבר 2023. סך סיכון האשראי המאזני עלה בתקופה זו בכ-1.2% וסך סיכון האשראי החוץ-מאזני עלה בכ-0.1%.

הבנק עוקב אחר ההתפתחויות ובוחן את השפעתן על תיק האשראי. כאמור, אין ביכולתו של הבנק להעריך את הימשכות המלחמה והתפתחויותיה ובהתאם את מידת הפגיעה בכל תחום. יחד עם זאת, תיתכן עלייה ברמת הסיכון של לווים המועסקים בתחומים ואזורים אשר עשויים להיפגע מההשלכות הכלכליות של מצב המלחמה.

לפרטים נוספים לגבי יוזמות הבנק מול לקוחות להתמודדות עם עליית הריבית והשפעות המלחמה, ראה [דוח ממשל תאגידי, פרק לקוחות פרטיים](#).

לפרטים בדבר חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל ראה [ביאור 13 בתמצית הדוחות הכספיים](#).
למידע נוסף בנושא סיכון אשראי לאנשים פרטיים ראה [פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון והנהלה](#).

ד.3.ה. מימון ממונף

הבנק מעמיד מעת לעת מימון ממונף ללקוחותיו. מימון ממונף מנוהל ומוגדר בבנק בהתאם להוראות בנק ישראל, ובפרט הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 (ניהול סיכון אשראי), הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 323 (מגבלות על מימון עסקות הוניות) וכן הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 327 (ניהול הלוואות ממונפות).

מימון ממונף כולל בתוכו בין היתר, עסקות הוניות (עסקה למטרת רכישת זכות הונת בתאגיד אחר, רכישה של כלל הנכסים או חלק משמעותי מהנכסים בתאגיד אחר, רכישה עצמית של הון עצמי מונפק, חלוקת הון - תשלום דיבידנד או עסקה אחרת שמטרתה להגדיל את הערך לבעלי המניות - כמוגדר בהוראת ניהול בנקאי תקין 323), מימון ללווים בסגמנטים השונים של ענפי המשק שהוגדרו, המאופייני בערכים חריגים של פרמטרים מסוימים ביחס לנורמות המקובלות בענפי המשק השונים כגון: שיעור מימון גבוה וחורג מהמדיניות הענפית ומימון חוב נחות (Mezzanine).
הבנק קבע מגבלה פנימית למימון ממונף ביחס להון רוברד 1 של הבנק. התפתחות המימון הממונף והעמידה במגבלה שנקבעה מדווחים אחת לרבעון להנהלת הבנק ולדירקטוריון לצורך מעקב אחר הסיכונים הגלומים במימון מסוג זה.

להלן נתונים אודות סיכונים אשראי בגין מימון ממונף. הגילוי מתמקד בחשיפות בגין לווים ממונפים/עסקות ממונפות בהם יתרת האשראי עולה על סך של 0.5% מהון רוברד 1.

טבלה ד-16: חשיפות הבנק למימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה*

ליום 31 במרץ 2024			
מספר לוויים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
1	546	-	546
2	952	-	952
1	267	-	267
4	1,765	-	1,765

ענף המשק של הלווה

בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן

שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח

אספקת מים ושירותי ביוב

סך-הכל

ליום 31 בדצמבר 2023			
מספר לוויים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
1	255	-	255
1	545	-	545
2	955	-	955
1	272	-	272
5	2,027	-	2,027

ענף המשק של הלווה

בינוי ונדל"ן - בינוי

בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן

שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח

אספקת מים ושירותי ביוב

סך-הכל

* בניכוי מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי המחושבות על בסיס פרטני, ככל שקיימות.

4.ד. הפחתת סיכון אשראי: גילויים בגישה הסטנדרטית

הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית המקיפה על מנת לקבוע את שקלולי הסיכון שיחולו על הצד הנגדי. הגישה הסטנדרטית מצריכה שימוש בדירוגים בלתי-תלויים שהוכנו על-ידי סוכנויות דירוג בינלאומיות.

על-פי הוראות באזל 3 בהתקיים תנאים מסוימים, ניתן לנכות מרכיבי הסיכון, לצורך חישוב יחס הלימות ההון, ביטחונות מסוימים כדוגמת ערבויות, נגזרי אשראי ונכסים פיננסיים המוחזקים כבטוחה.

ניכוי הביטחונות לצורך חישוב יחס ההון מבוצע לאחר שימוש במקדמי ביטחון שנקבעו בהוראה. מקדמים אלה מביאים בחשבון, בין היתר, את התקופה לפירעון של הביטחון, חוסר התאמה בין תנאי ההצמדה של הבטוחה ושל האשראי אותו היא מגבה ותנודתיות בשווי הבטוחה.

הביטחונות הפיננסיים הכשירים המשמשים את הבנק לצורך חישוב הלימות ההון והפחתת הסיכון, כוללים פיקדונות המהווים בטוחה על דרך שיעבוד, אגרות-חוב של תאגידים בנקאיים וממשלות המשועבדות בשיעבוד קבוע ומניות משועבדות הנסחרות במדד הראשי. בנוסף, הבנק עושה שימוש בערבויות של תאגידים בנקאיים אשר מעבירות את החשיפה מהסגמנט של הצד הנערב לחשיפה לתאגידים בנקאיים.

טבלה ד-17: טבלת הפחתת סיכון אשראי

31 במרץ 2024									
מובטחים						לא מובטחים			
מזה: על-ידי נגזרי אשראי	מזה: על-ידי ערבויות פיננסיות	מזה: על-ידי ביטחון		מזה: סכום מובטח	מזה: סך-הכלל	מזה: סך-הכלל	מזה: סך-הכלל	מזה: סך-הכלל	מזה: סך-הכלל
יתרה מאזנית מובטח	יתרה מאזנית מובטח	יתרה מאזנית מובטח	יתרה מאזנית מובטח	יתרה מאזנית מובטח	יתרה מאזנית	יתרה מאזנית	יתרה מאזנית	יתרה מאזנית	יתרה מאזנית
במיליוני ש"ח									
-	-	16,019	31,292	16,840	24,428	32,859	55,720	366,311	חובות, למעט אגרות-חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	114,789	אגרות-חוב
-	-	16,019	31,292	16,840	24,428	32,859	55,720	481,100	סך-הכלל
-	-	-	-	8	129	8	129	4,142	מזה: לא צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר
31 במרץ 2023									
מובטחים						לא מובטחים			
מזה: על-ידי נגזרי אשראי	מזה: על-ידי ערבויות פיננסיות	מזה: על-ידי ביטחון		מזה: סכום מובטח	מזה: סך-הכלל	מזה: סך-הכלל	מזה: סך-הכלל	מזה: סך-הכלל	מזה: סך-הכלל
יתרה מאזנית מובטח	יתרה מאזנית מובטח	יתרה מאזנית מובטח	יתרה מאזנית מובטח	יתרה מאזנית מובטח	יתרה מאזנית	יתרה מאזנית	יתרה מאזנית	יתרה מאזנית	יתרה מאזנית
במיליוני ש"ח									
-	-	16,427	32,261	27,619	35,160	44,046	67,421	343,220	חובות, למעט אגרות-חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	133,381	אגרות-חוב
-	-	16,427	32,261	27,619	35,160	44,046	67,421	476,601	סך-הכלל
-	-	-	-	6	124	6	124	9,457	מזה: לא צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר
31 בדצמבר 2023									
מובטחים						לא מובטחים			
מזה: על-ידי נגזרי אשראי	מזה: על-ידי ערבויות פיננסיות	מזה: על-ידי ביטחון		מזה: סכום מובטח	מזה: סך-הכלל	מזה: סך-הכלל	מזה: סך-הכלל	מזה: סך-הכלל	מזה: סך-הכלל
יתרה מאזנית מובטח	יתרה מאזנית מובטח	יתרה מאזנית מובטח	יתרה מאזנית מובטח	יתרה מאזנית מובטח	יתרה מאזנית	יתרה מאזנית	יתרה מאזנית	יתרה מאזנית	יתרה מאזנית
במיליוני ש"ח									
-	-	16,265	32,479	24,256	30,867	40,521	63,346	355,199	חובות, למעט אגרות-חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	122,689	אגרות-חוב
-	-	16,265	32,479	24,256	30,867	40,521	63,346	477,888	סך-הכלל
-	-	-	-	5	67	5	67	4,341	מזה: לא צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר

טבלה ד-18: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון⁽¹⁾⁽²⁾

31 במרץ 2024										
סך-הכל סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי (CRM)	אחר	150%	100%	75%	60%	50%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח										
177,065	-	4	315	-	-	72	-	802	175,872	ריבנויות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
7,917	-	-	-	-	-	2	-	5,877	2,038	ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאין ממשלה מרכזית
20,175	-	-	26	-	-	30	-	18,249	1,870	בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
3,247	-	-	-	-	-	308	-	2,939	-	חברות נירות-ערך
181,936	-	3,717	156,037	-	-	9,776	-	12,406	-	תאגידים
51,496	-	-	-	51,496	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
9,385	-	-	20	9,365	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
128,669	-	-	4,144	14,648	37,418	37,357	35,102	-	-	בביטחון נכס מגורים
80,750	-	-	80,750	-	-	-	-	-	-	בביטחון נדל"ן מסחרי
3,206	-	1,489	1,717	-	-	-	-	-	-	הלוואות בפיגור
16,645	-	2,028	10,712	-	-	-	-	406	3,499	נכסים אחרים*
4,697	-	1,486	3,211	-	-	-	-	-	-	*מזה: בגין מניות
680,491	-	7,238	253,721	75,509	37,418	47,545	35,102	40,679	183,279	סך-הכל

- (1) היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוז-מאזניות המשקפות סיכון אשראי, זאת למעט סכומי מסים נדחים והשקעות בתאגידים פיננסיים מתחת לספי הניכוי (הכפופים למשקל סיכון 250%), חשיפות בגין סיכון אשראי צד נגדי וחשיפות איגוח.
- (2) היתרות משקפות את סכומי החשיפה הפיקוחיים, בניכוי הפרשות ומחיקות, לאחר מקדמי המרה לאשראי ולאחר שיטות להפחתת סיכון אשראי.

טבלה ד-18: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון⁽¹⁾⁽²⁾ (המשך)

		31 במרץ 2023									
		0%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150%	אחר ⁽³⁾	סך-הכל סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)
במיליוני ש"ח											
	ריבנויות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית	191,428	650	-	28	-	-	103	85	-	192,294
	ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאין ממשלה מרכזית	2,159	5,218	-	-	-	-	-	-	-	7,377
	בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))	1,943	15,874	-	93	-	-	32	-	-	17,942
	חברות נירות-ערך	-	2,064	-	-	-	-	-	-	-	2,064
	תאגידים	-	15,206	-	10,624	-	-	(4)151,003	(4)6,054	-	(4)182,887
	חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	51,770	22	-	-	51,792
	הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	-	9,498	-	-	-	9,498
	בביטחון נכס מגורים	-	-	34,853	37,566	35,031	14,207	3,307	-	-	124,964
	בביטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	(4)70,423	(4)-	-	(4)70,423
	הלוואות בפיגור	-	-	-	-	-	-	1,567	1,112	-	2,679
	נכסים אחרים*	4,109	316	-	-	-	-	10,052	1,177	315	15,969
	*מזה: בגין מניות	-	-	-	-	-	-	3,239	718	-	3,957
	סך-הכל	199,639	39,328	34,853	48,311	35,031	75,475	236,509	8,428	315	677,889

- (1) היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוז-מאזניות המשקפות סיכון אשראי, זאת למעט סכומי מסים נדחים והשקעות בתאגידים פיננסיים מתחת לספי הניכוי (הכפופים למשקל סיכון 250%), חשיפות בגין סיכון אשראי צד נגדי וחשיפות איגוח.
- (2) היתרות משקפות את סכומי החשיפה הפיקוחיים, בניכוי הפרשות ומחיקות, לאחר מקדמי המרה לאשראי ולאחר שיטות להפחתת סיכון אשראי.
- (3) בהתאם למכתב מהפיקוח על הבנקים, נכסי הסיכון של שלוחת הבנק בתורכיה משוקללים בשיעור שקלול של 300%. היתרה משקפת את התוספת בגין חישוב נכסי הסיכון על-פי מכתב זה לבין חישוב נכסי הסיכון לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 203.
- (4) סוג מחדש של אשראי לרכישת קרקעות.

טבלה ד-18: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון⁽¹⁾⁽²⁾ (המשך)

סך-הכל סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	31 בדצמבר 2023									במיליוני ש"ח
	אחר	150%	100%	75%	60%	50%	35%	20%	0%	
192,291	-	20	251	-	-	28	-	698	191,294	ריבנויות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
7,747	-	-	-	-	-	-	-	5,932	1,815	ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאין ממשלה מרכזית
19,630	-	-	34	-	-	34	-	17,704	1,858	בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
2,546	-	-	-	-	-	-	-	2,546	-	חברות ניירות-ערך
⁽³⁾ 181,574	-	⁽³⁾ 3,826	⁽³⁾ 153,264	-	-	10,526	-	13,958	-	תאגידים
51,061	-	-	-	51,061	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
9,218	-	-	19	9,199	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
127,490	-	-	3,854	13,766	37,241	37,510	35,119	-	-	בביטחון נכס מגורים
⁽³⁾ 77,943	-	⁽³⁾ -	⁽³⁾ 77,943	-	-	-	-	-	-	בביטחון נדל"ן מסחרי
3,285	-	1,617	1,668	-	-	-	-	-	-	הלוואות בפיגור
16,390	-	1,959	10,190	-	-	-	-	418	3,823	נכסים אחרים*
4,433	-	1,431	3,002	-	-	-	-	-	-	*מזה: בגין מניות
689,175	-	7,422	247,223	74,026	37,241	48,098	35,119	41,256	198,790	סך-הכל

- (1) היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוז-מאזניות המשקפות סיכון אשראי, זאת למעט סכומי מסים נדחים והשקעות בתאגידים פיננסיים מתחת לספי הניכוי (הכפופים למשקל סיכון 250%), חשיפות בגין סיכון אשראי צד נגדי וחשיפות איגוח.
- (2) היתרות משקפות את סכומי החשיפה הפיקוחיים, בניכוי הפרשות ומחיקות, לאחר מקדמי המרה לאשראי ולאחר שיטות להפחתת סיכון אשראי.
- (3) סוג מחדש של אשראי לרכישת קרקעות.

ה. סיכוני אשראי של צד נגדי

סיכון הצד הנגדי מוגדר בבנק בהתאם להגדרה המופיעה בהוראת ניהול בנקאי תקין 203A כסיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. הסיכון הינו שהצד הנגדי לעסקה ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה בנגזרים. ערך השוק של העסקה יכול להיות חיובי או שלילי לכל אחד מהצדדים לעסקה, ערך השוק אינו ודאי ועשוי להשתנות לאורך זמן ובהתאם לתנועות בגורמי סיכון השוק העומדים בבסיסו.

טבלה ה-1: ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי לפי גישה פיקוחית

31 במרץ 2023					31 במרץ 2024					
RWA	EAD לאחר CRM	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שחלוף	RWA	EAD לאחר CRM	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שחלוף	
במיליוני ש"ח										
8,410	24,293	1.4	12,974	4,378	8,307	27,418	1.4	15,826	3,759	גישת SA-CCR
הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקות מימון ניירות-ערך (SFT))										
407	2,033	-	-	-	56	280	-	-	-	
8,817	26,326	1.4	12,974	4,378	8,363	27,698	1.4	15,826	3,759	סך-הכל

31 בדצמבר 2023					
RWA	EAD לאחר CRM	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שחלוף	
במיליוני ש"ח					
8,596	25,415	1.4	14,580	3,574	גישת SA-CCR
הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקות מימון ניירות-ערך (SFT))					
213	1,063	-	-	-	
8,809	26,478	1.4	14,580	3,574	סך-הכל

טבלה ה-2: הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי

31 בדצמבר 2023		31 במרץ 2023		31 במרץ 2024		
RWA	EAD לאחר CRM	RWA	EAD לאחר CRM	RWA	EAD לאחר CRM	
במיליוני ש"ח						
4,560	25,391	4,572	24,224	4,786	27,390	סך-כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי הגישה הסטנדרטית

טבלה ה-3: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון

31 במרץ 2024				
סך חשיפת אשראי	100%	50%	20%	0%
במיליוני ש"ח				
ריבנויות	54	-	-	54
ישויות סקטור ציבורי (PSEs) שאינן ממשלה מרכזית	498	-	498	-
בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))	6,813	-	6,790	23
חברות ניירות-ערך	16,783	-	16,783	-
תאגידים	3,007	2,979	28	-
תיקים קמעונאיים פיקוחיים	46	46	-	-
הלוואות לעסקים קטנים	14	14	-	-
בביטחון נדל"ן מסחרי	483	483	-	-
נכסים אחרים	-	-	-	-
סך-הכל	27,698	3,522	24,071	54

31 במרץ 2023				
סך חשיפת אשראי	100%	50%	20%	0%
במיליוני ש"ח				
ריבנויות	53	-	-	53
ישויות סקטור ציבורי (PSEs) שאינן ממשלה מרכזית	576	-	576	-
בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))	5,674	-	5,655	19
חברות ניירות-ערך	15,559	-	15,559	-
תאגידים	3,916	3,885	31	-
תיקים קמעונאיים פיקוחיים	55	55	-	-
הלוואות לעסקים קטנים	38	38	-	-
בביטחון נדל"ן מסחרי	455	455	-	-
נכסים אחרים	-	-	-	-
סך-הכל	26,326	4,433	21,790	53

31 בדצמבר 2023				
סך חשיפת אשראי	100%	50%	20%	0%
במיליוני ש"ח				
ריבנויות	83	-	-	83
ישויות סקטור ציבורי (PSEs) שאינן ממשלה מרכזית	501	-	501	-
בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))	7,349	-	7,328	21
חברות ניירות-ערך	14,119	-	14,119	-
תאגידים	3,874	3,838	36	-
תיקים קמעונאיים פיקוחיים	41	41	-	-
הלוואות לעסקים קטנים	6	6	-	-
בביטחון נדל"ן מסחרי	505	505	-	-
נכסים אחרים	-	-	-	-
סך-הכל	26,478	4,390	21,948	83

טבלה ה-4: הרכב הביטחון - בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי

31 במרץ 2024					
ביטחון שמשמש בעסקאות למימון ניירות-ערך (SFTs)		ביטחון שמשמש בעסקאות נגזרים			
שווי הוגן של ביטחון שהופקד	שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	שווי הוגן של ביטחון שהופקד		שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	
		לא מנותק	מנותק ⁽¹⁾	לא מנותק	מנותק ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח					
-	-	936	-	3,184	-
1,695	1,373	3,137	-	4,666	-
1,265	-	-	1,505	-	-
236	365	1,063	397	3,619	-
-	-	-	-	-	-
83	1,261	-	3,827	3,236	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
3,279	2,999	5,136	5,729	14,705	-

31 במרץ 2023					
ביטחון שמשמש בעסקאות למימון ניירות-ערך (SFTs)		ביטחון שמשמש בעסקאות נגזרים			
שווי הוגן של ביטחון שהופקד	שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	שווי הוגן של ביטחון שהופקד		שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	
		לא מנותק	מנותק ⁽¹⁾	לא מנותק	מנותק ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח					
-	-	1,532	-	768	-
2,217	14,362	2,035	-	4,900	-
10,893	-	-	899	788	-
3,168	1,160	-	256	1,501	-
-	-	-	-	-	-
2,086	809	-	5,197	323	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
18,364	16,331	3,567	6,352	8,280	-

(1) ביטחון מנותק - ביטחון שהעמיד הבנק בחשבון מופרד המנותק מסיכון חדלות פירעון, ואשר יש להניח שיוחזר לתאגיד הבנקאי במקרה של חדלות פירעון של הצד הנגדי.

טבלה ה-4: הרכב הביטחון - בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (המשך)

31 בדצמבר 2023					
ביטחון שמשמש בעסקאות למימון ניירות-ערך (SFTs)		ביטחון שמשמש בעסקאות נגזרים			
שווי הוגן של ביטחון שהופקד	שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	שווי הוגן של ביטחון שהופקד	שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	לא מנותק	מנותק ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח					
-	-	843	-	2,664	-
2,630	6,302	4,704	-	6,414	-
5,577	-	-	128	-	-
1,626	1,599	792	472	4,163	-
-	-	-	-	-	-
-	869	-	4,516	2,127	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
9,833	8,770	6,339	5,116	15,368	-

(1) ביטחון מנותק - ביטחון שהעמיד הבנק בחשבון מופרד המנותק מסיכון חדלות פירעון, ואשר יש להניח שיוחזרו לתאגיד הבנקאי במקרה של חדלות פירעון של הצד הנגדי.

לבנק אין חשיפות לנגזרי אשראי ליום 31 במרץ 2024.

למידע נוסף בנושא סיכון צד נגדי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023](#).

1. סיכון שוק

סיכון שוק הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או תיק מסוים עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים, ובכלל זה:

- **סיכון ריבית** - סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בעקומי התשואה במטבעות השונים;
- **סיכון מטבע** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי חליפין;
- **סיכון אינפלציה** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בעקום הציפיות למדד המחירים לצרכן ובאינפלציה בפועל;
- **סיכון מחירי מניות** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי מניות או במדדי מניות;
- **סיכון מרווחי אשראי** - סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינוי במרווח בין התשואה לפדיון של אגרות-חוב קונצרניות הנסחרות בשווקים לבין התשואה חסרת הסיכון הרלוונטית;
- **סיכון תנודתיות** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי התנודתיות המצוטטים בשוק;
- **סיכון מרווח (Basis risk)** - סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים או בסיסי ריבית שונים.

גורמי סיכון השוק העיקריים אליהם חשוף הבנק הם שערי הריבית של השקל (במגזר הצמוד והלא-צמוד) ושל הדולר, אינפלציה, שער החליפין שקל/דולר ומרווחים בין עקומי הריבית השונים.

להרחבה על סיכונים שוק, ריבית והשקעה ואופן ניהולם ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023](#).

1.1. סיכון שוק בתיק למסחר

סיכוי שוק בתיק למסחר הם תוצאה של פעילות הבנק כעושה שוק, כסוחר וכמנהל פוזיציות עבור עצמו. רמת הסיכון של הבנק נמדדת ומבוקרת על-פי נהלים הכוללים, בין היתר, מגבלות על אומדן סיכון במונחי VaR ועל רגישות השווי הכלכלי לשינויים בגורמי הסיכון העיקריים. אומדן סיכון בשיטת הערך בסיכון (VaR), אומד את ההפסד המקסימלי הצפוי לתאגיד בשל התממשות סיכוי שוק, בתקופת זמן נתונה וברמת מובהקות סטטיסטית שנקבעה מראש על-ידי הבנק ואושרה על-ידי הדירקטוריון.

טבלה ו-1: אומדני הסיכון של הפעילות למסחר (VaR)

ליום 31 במרץ 2024	ממוצע ברבעון ראשון 2024	ליום 31 בדצמבר 2023	ממוצע בשנת 2023
במיליוני ש"ח			
30	42	33	45

סך-הכל מסחר בחדרי העסקות

טבלה ו-2: רגישות הבנק לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ושינויים במדד המחירים לצרכן

31 בדצמבר 2023		31 במרץ 2024	
במיליוני ש"ח			
ירידה 10%	עלייה 10%	ירידה 10%	עלייה 10%
111	(131)	146	(124)
2	(2)	(8)	8
ממד המחירים לצרכן			
ירידה 3%	עלייה 3%	ירידה 3%	עלייה 3%
(899)	879	(913)	885

דולר ארצות-הברית
אירו

בטבלה לעיל מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בשערי חליפין, המבוסס על שערוך כל המכשירים המאזניים והחוץ-מאזניים במערכת לניהול סיכונים, תוך שימוש במודלים מקובלים לשערוך כל מכשיר, ובשערים יציגים כשער הבסיס. לצורך החישוב משוערך התיק מחדש בשער חליפין המשקף עלייה/ירידה בשיעור המוצג, ללא הנחות נוספות. נציין כי לשינויי שערי חליפין גם השפעה מסוימת על סך נכסי הסיכון ובהתאם על יחסי ההון. עוד יצוין כי לשינוי בשערי חליפין השפעה על ערכם של פריטים לא-כספיים (כדוגמת, ניירות-ערך) הנקובים במטבע-חוץ, שלא הובאו בחשבון בניתוח הרגישות. הרגישות לממד המחירים לצרכן מחושבת על-פי חשיפת הבנק לממד כמפורט בביאור 14 בתמצית הדוחות הכספיים ובתוספת השפעת רצפת מדד על הרווח החשבונאי הצפוי.

טבלה ו-3: סיכון שוק על-פי הגישה הסטנדרטית

הבנק נדרש לשמור הון בגין נכסי סיכון שוק, על-פי מודל סטנדרטי שהוגדר על-ידי בנק ישראל. הלימות ההון הרגולטורית מחושבת על סיכויי הריבית והמניית בתיק למסחר בלבד, כפי שהוגדרו לעיל, ועל סיכויי המטבע בתיק הבנקאי ובתיק למסחר.

31 בדצמבר 2023	31 במרץ 2023	31 במרץ 2024	נכסי סיכון במיליוני ש"ח
מוצרים ישירים			
3,137	3,762	4,487	סיכון שיעור ריבית (כללי וספציפי)
-	-	-	סיכון פוזיציה במניות (כללי וספציפי)
375	788	213	סיכון שער חליפין
-	-	-	סיכון סחורות
אופציות			
-	-	-	הגישה הפשוטה
733	630	649	גישת דלתה-פלוס
-	-	-	גישת התרחישים
-	-	-	איגוח
4,245	5,180	5,349	סך-הכל

2.1 סיכון ריבית בתיק הבנקאי

סיכון ריבית בתיק הבנקאי מתייחס להשפעה הפוטנציאלית של שינויים בעקומי הריבית השונים על הערך הכלכלי של הבנק (דהיינו, השינוי בערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות) ו/או על הכנסות הריבית (רגישות ההכנסה החשבונאית). הסיכון נוצר במהלך הפעילות הבנקאית השוטפת והיזומה של הבנק, ונובע ממתן שירות שוטף לקהל הרחב ולמגזר העסקי והפיננסי ומפעילויות אחרות, ובכללן חשיפת הריבית הנובעת מניהול תיק ההשקעות. הסיכון נובע מהבדלים במבנה הנכסים וההתחייבויות - תקופה, בסיסי ריבית, מועדי חידוש ריבית ועוד. בבנק קיימות מגבלות הן על רגישות הערך הכלכלי והן על רגישות ההכנסה וההון לתרחישי שינוי בעקומי התשואות השקליים והמדדיים ובעקומי התשואות במטבעות אחרים (כולל חברות בנות פיננסיות המנוהלות על-ידו וחברות בנות בעלות חשיפה משמעותית מבחינת הקבוצה ככל שישנן).

בטבלת רגישות הערך הכלכלי מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בעקומי הריבית, המבוסס, בין השאר, על היוון תזרימי המזומנים הצפויים בעקום ריבית שאינו מביא בחשבון את מרווח סיכון האשראי של הצד הנגדי ותוך שימוש במודלים פנימיים לגבי חלק מהמוצרים. זאת בשונה מהחישוב בטבלאות שווי הוגן המבוסס, בין השאר, על היוון תזרימי המזומנים הצפויים בריבית היוון המשקפת גם את רמת הסיכון של הצד הנגדי למכשיר הפיננסי. בהתאם להוראות הדיווח לציבור של בנק ישראל, הבנק מיישם תרחישי זעזוע וקיצון היפותטיים לשינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים המשמשים את הבנק. תרחישי הזעזוע והקיצון מחושבים בהתאם לכללים שנקבעו בדרישות הדיווח. התרחישים הנדרשים הינם תרחישים מקבילים בעקומי הריבית, התללה (ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך), השטחה (עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך), וכן תרחישים של עליית ריבית בטווח הקצר וירידת ריבית בטווח הקצר. התרחישים יושמו באופן אחיד על כל המטבעות הנכללים בדיווח לציבור.

טבלה ו-4: שווי הוגן נטו מותאם* של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

ליום 31 בדצמבר 2023					ליום 31 במרץ 2024					
שקל	שקל	שקל צמוד	מטבע-חוץ - מטבע-חוץ - סך-הכל	שקל	שקל	שקל צמוד	מטבע-חוץ - מטבע-חוץ - סך-הכל	שקל	שקל	
לא-צמוד	לא-צמוד	למדד	דולר	לא-צמוד	לא-צמוד	למדד	דולר	לא-צמוד	לא-צמוד	
במיליוני ש"ח										
634,877	16,136	96,773	63,349	458,619	619,168	15,127	89,377	62,809	451,855	נכסים פיננסיים**
סכומים אחרים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים וחוץ-מאזניים										
1,526,443	162,671	683,691	17,920	662,161	1,970,174	472,442	750,836	16,879	730,017	
התחייבויות פיננסיות**										
594,131	16,733	141,370	25,805	410,223	579,242	17,664	132,265	23,526	405,787	
סכומים אחרים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים וחוץ-מאזניים										
1,525,451	162,259	640,359	20,761	702,072	1,968,767	470,354	709,528	21,067	767,818	
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים										
41,738	(185)	(1,265)	34,703	8,485	41,333	(449)	(1,580)	35,095	8,267	
השפעת התחייבויות לזכויות עובדים										
(3,896)	-	-	(3,896)	-	(3,870)	-	-	(3,870)	-	
השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה										
16,057	702	3,019	-	12,336	17,005	728	3,206	-	13,071	
שווי הוגן נטו מותאם*										
53,899	517	1,754	30,807	20,821	54,468	279	1,626	31,225	21,338	
53,922	528	2,069	30,040	21,285	54,029	257	1,671	30,888	21,213	מזה: תיק בנקאי

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים, ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה [ביאור 15 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

** למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.

טבלה ו-5: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם* של הבנק וחברות מאוחדות שלו

ליום 31 בדצמבר 2023					ליום 31 במרץ 2024					
שקל	שקל	שקל צמוד	מטבע-חוץ - מטבע-חוץ - סך-הכל	שקל	שקל	שקל צמוד	מטבע-חוץ - מטבע-חוץ - סך-הכל	שקל	שקל	
לא-צמוד	לא-צמוד	למדד	דולר	לא-צמוד	לא-צמוד	למדד	דולר	לא-צמוד	לא-צמוד	
במיליוני ש"ח										
שינויים מקבילים										
(1,105)	43	(196)	(1,028)	76	(1,466)	59	(280)	(1,107)	(138)	עלייה במקביל של 1%
(1,106)	46	(200)	(991)	39	(1,488)	60	(278)	(1,075)	(195)	מזה: תיק בנקאי
1,105	(56)	201	1,100	(140)	1,690	(66)	288	1,188	280	ירידה במקביל של 1%
1,112	(59)	204	1,061	(94)	1,696	(69)	285	1,155	325	מזה: תיק בנקאי
שינויים לא מקבילים										
(712)	33	(40)	(180)	(525)	(818)	36	(63)	(205)	(586)	התללה ⁽¹⁾
(713)	32	(37)	(174)	(534)	(790)	35	(67)	(206)	(552)	מזה: תיק בנקאי
475	(32)	(27)	(29)	563	549	(27)	(14)	(21)	611	השטחה ⁽²⁾
469	(31)	(32)	(27)	559	513	(28)	(10)	(13)	564	מזה: תיק בנקאי
(37)	(10)	(138)	(465)	576	(187)	-	(152)	(492)	457	עליית ריבית בטווח הקצר
(48)	(8)	(144)	(448)	552	(228)	-	(150)	(472)	394	מזה: תיק בנקאי
(6)	1	141	468	(616)	174	(3)	151	495	(469)	ירידת ריבית בטווח הקצר
(49)	(1)	146	450	(644)	217	(5)	148	474	(400)	מזה: תיק בנקאי

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

(1) התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.

(2) השטחה - עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

טבלה ו-6: רגישות הערך הכלכלי של הבנק לשינויים במקביל בעקומי הריבית (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש)

ליום 31 בדצמבר 2023			ליום 31 במרץ 2024			
מטבע-חוץ	שקל צמוד מדד	שקל לא-צמוד	מטבע-חוץ	שקל צמוד מדד	שקל לא-צמוד	
במיליוני ש"ח						
(177)	(1,088)	(329)	(248)	(1,143)	(578)	עלייה במקביל של 1%
177	1,193	461	253	1,254	741	ירידה במקביל של 1%

הפער בין רגישות השווי הכלכלי לרגישות השווי ההוגן ליום 31 במרץ 2024 נובע בעיקרו משימוש בעקומי היוון שונים כמתואר לעיל שהשפעתם נאמדת בכ-0.3 מיליארד ש"ח במגזר הלא-צמוד וכ-0.2 מיליארד ש"ח במגזר צמוד המדד.

טבלה ו-7: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית

ליום 31 בדצמבר 2023			ליום 31 במרץ 2024			
סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	
במיליוני ש"ח						
133	82	51	-	100	(100)	עלייה במקביל של 1%
122	71	51	(21)	79	(100)	מזה: תיק בנקאי
(1,021)	(104)	(917)	(757)	(92)	(665)	ירידה במקביל של 1%
(999)	(82)	(917)	(750)	(85)	(665)	מזה: תיק בנקאי

רגישות ההכנסה בטבלה לעיל חושבה על-ידי שינוי עקומי התשואות תוך שימוש בהנחות התנהגותיות לגבי שינויים במרווחי פיקדונות ולגבי מעבר כספים מעו"ש לפיקדונות במקרה של עליית ריבית. ההנחות נבחנות ומתעדכנות תקופתית בהתאם להתפתחויות בסביבת הריבית. הירידה ברגישות ההכנסה נבעה ברובה מצמצום הפקדות בבנק ישראל ומהארכת תיק אגרות-החוב. רגישות ההכנסה לעליית ריבית הינה בקירוב אפס, כתוצאה מכך שהשפעות חיוביות של עליית הריבית מקוזזות על-ידי מעבר צפוי של עו"ש לפיקדונות בתרחיש זה.

בינואר 2024 הוריד בנק ישראל את הריבית ב-0.25%, כאשר בעקומי הריבית גלומה ציפיה להורדה נוספת בהמשך השנה. בפברואר 2024 הורידה חברת מודי'ס את דירוג האשראי של מדינת ישראל ל-A2, לאחר תאריך המאזן חברת S&P הורידה את הדירוג של המדינה ל-A+. דירוג הבנקים מושפע מדירוג המדינה, ובהתאם ירד דירוג הבנק. במועד התרחשות ירידות הדירוג לא הייתה להן השפעה מהותית על עקומי הריבית השקליות, על שער החליפין ועל מרווח האשראי של המדינה, כאשר נראה כי הורדות דירוג אלו כבר תומחרו בשווקים. לפירוט השפעת שינוי הריבית על הערך הכלכלי והכנסות הבנק ראה בטבלאות לעיל. לפוטנציאל השפעת הורדות דירוג נוספות ראה [פרק השלכות מלחמת חרבות ברזל](#) לעיל. הבנק עוקב אחר התפתחות האשראי והפיקדונות ואחר השינויים ברגישויות הערך וההכנסה בתרחישים השונים ופועל ככל שנדרש.

טבלה ו-8: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על ההון העצמי (נטו לאחר מס)

31 בדצמבר 2023	31 במרץ 2024	
במיליוני ש"ח		
(723)	(880)	עלייה במקביל של 1%
704	897	ירידה במקביל של 1%

3.1. סיכון מניות ומרווחי אשראי - סיכון השקעה

הגדרת סיכון השקעה בבנק, הינה חשיפה לשוק המניות, למרווחי אשראי ולסיכון האשראי בשווקי אגרות-החוב והמניות בתיק הבנקאי בקבוצה (כתוצאה מהחזקה במוצרים אלו עלול הבנק להיחשף גם לסיכונים ריבית ו/או מטבע ו/או נזילות ואלה מנוהלים בנפרד). על-פי הגדרת הבנק, אגרות-חוב ממשלת ישראל בש"ח ובמטבע-חוץ ואגרות-חוב ממשלה, המוחזקות על-ידי שלוחה, של המדינה בה היא פועלת, אינן נושאות סיכון השקעה ולכן אינן נכללות במדידת סיכון השקעה בבנק.

ז. סיכון נזילות

סיכון נזילות - סיכון הנזילות מוגדר כסיכון קיים או עתידי ליציבות הבנק ולרווחיו, הנובע מאי יכולתו לעמוד בהתחייבויותיו. סיכון הנזילות בבנק, נבחן בראיה רחבה יותר של יכולת עמידה בפירעון ההתחייבויות במועד פירעון גם בעתות לחץ, מבלי לפגוע בהתנהלות השוטפת במסגרת תכניות העבודה של הבנק ומבלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון המימון - הינו הסיכון לאי יכולת לגייס מקורות חדשים במקום אלו שהגיעו לפירעון, או שהגיוס מחדש יבוצע בתקופות ובתנאים אשר יפגעו באופן משמעותי בהכנסות הבנק נטו מריבית. הסיכון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות ולאור מקורות המימון של הבנק, הבנק אינו רואה בסיכון זה לכשעצמו סיכון מהותי. הבנק מייחס חשיבות רבה לגיוס מקורות יציבים בעלי פיזור גבוה.

טבלה ז-1: יחס כיסוי הנזילות (LCR) - תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו

לרבעון שהסתיים ביום 31 במרץ 2024		
סך ערך משוקלל**	סך ערך לא משוקלל*	
במיליוני ש"ח/באחוזים		
171,739		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
		תזרימי מזומנים יוצאים
18,384	274,070	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:
3,690	73,803	פיקדונות יציבים
11,845	105,295	פיקדונות פחות יציבים
2,849	94,972	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
106,200	169,899	מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
2,633	10,534	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשות של תאגידים בנקאיים קואופרטיבים
103,541	159,339	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
26	26	חובות לא מובטחים
1,426	1,591	מימון סיטונאי מובטח
22,590	127,703	דרישות נזילות נוספות, מזה:
10,748	21,027	תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
-	-	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
11,842	106,676	קווי אשראי ונזילות
11,327	11,327	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
1,987	73,814	מחויבויות מימון מותנות אחרות
161,914	-	סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
195	3,323	הלוואות מובטחות (למשל עסקות מכר חוזר)
28,869	43,132	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
7,410	12,137	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
36,474	-	סך-הכל תזרימי מזומנים נכנסים
		סך ערך מתואם***
171,739		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
125,440		סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
137%		יחס כיסוי נזילות (%)

* ערכים לא משוקללים חושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על-ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות ברבעון.

** ערכים משוקללים חושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס יוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון המדווח הינו 64.

*** ערכים מתואמים חושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

טבלה ז-1: יחס כיסוי הנזילות (LCR) - תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו (המשך)

לרבעון שהסתיים ביום 31 במרץ 2023		
סך ערך משוקלל**	סך ערך לא משוקלל*	
במיליוני ש"ח/באחוזים		
סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה		
173,662	-	סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
תזרימי מזומנים יוצאים		
18,357	257,109	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:
3,856	77,116	פיקדונות יציבים
12,443	111,399	פיקדונות פחות יציבים
2,058	68,594	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
113,657	172,463	מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
741	2,965	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קואופרטיבים
112,611	169,193	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
305	305	חובות לא מובטחים
461	5,443	מימון סיטונאי מובטח
19,419	125,710	דרישות נזילות נוספות, מזה:
8,668	29,508	תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
-	-	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
10,751	96,202	קווי אשראי ונזילות
10,734	10,734	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
1,979	77,905	מחויבויות מימון מותנות אחרות
164,607	-	סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים
תזרימי מזומנים נכנסים		
46	1,525	הלואות מובטחות (למשל עסקות מכר חוזר)
21,515	31,480	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
6,767	10,749	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
28,328	-	סך-הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם***		
173,662		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
136,279		סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
127%		יחס כיסוי נזילות (%)

* ערכים לא משוקללים חושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על-ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות ברבעון.

** ערכים משוקללים חושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס ויוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון המדווח הינו 64.

*** ערכים מתואמים חושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

טבלה ז-1: יחס כיסוי הנזילות (LCR) - תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו (המשך)

לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2023		
סך ערך משוקלל**	סך ערך לא משוקלל*	
במיליוני ש"ח/באחוזים		
סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה		
175,662	-	סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
תזרימי מזומנים יוצאים		
18,176	270,533	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:
3,624	72,474	פיקדונות יציבים
11,723	103,772	פיקדונות פחות יציבים
2,829	94,287	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
110,216	167,772	מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
779	3,116	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קואופרטיבים
108,607	163,826	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
830	830	חובות לא מובטחים
2,800	5,323	מימון סיטונאי מובטח
25,468	137,050	דרישות נזילות נוספות, מזה:
13,804	35,144	תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
-	-	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
11,664	101,906	קווי אשראי ונזילות
15,788	15,788	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
1,951	75,265	מחויבויות מימון מותנות אחרות
174,399	-	סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים
תזרימי מזומנים נכנסים		
181	3,260	הלואאות מובטחות (למשל עסקות מכר חוזר)
26,587	42,519	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
11,024	16,744	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
37,792	-	סך-הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם***		
175,662		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
136,607		סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
129%		יחס כיסוי נזילות (%)

* ערכים לא משוקללים חושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על-ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות ברבעון.

** ערכים משוקללים חושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס ויוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון המדווח הינו 64.

*** ערכים מתואמים חושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

יחס כיסוי הנזילות הממוצע במהלך הרבעון הראשון של שנת 2024 (ממוצע תצפיות יומיות ברבעון) עמד על 137% במאוחד ובתאגיד הבנקאי "סולו", כאשר הדרישה המזערית היא 100%. היחס הממוצע של הרבעון הראשון של שנת 2024 עלה לעומת יחס כיסוי הנזילות ברבעון הרביעי של שנת 2023 כתוצאה מהכרה בפיקדונות מסוימים כפיקדונות תפעוליים, בהתאם לאישור בנק ישראל שהתקבל במהלך הרבעון הראשון לשנת 2024, וכתוצאה מגידול בפיקדונות של הלקוחות הפרטיים. הבנק עוקב אחרי ההתפתחויות בשווקים ושומר על רמות נזילות נאותות בשקלים ובמטבע-חוץ. עיקר הנכסים הנזילים של הבנק הינם אגרות-חוב ממשלתיות של ממשלת ישראל בשקלים ובמטבע-חוץ, אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית במטבע-חוץ והפקדות בבנקים מרכזיים (בבנק ישראל ובפדרל ריזרב). הבנק מנהל את יחס כיסוי הנזילות, ובהתאם את הנכסים הנזילים, בהפרדה בין היחס הכולל לבין היחס במטבע-חוץ בלבד. לפירוט הנכסים הנזילים לפי רמות ראה טבלה להלן. דירקטוריון הבנק אימץ מגבלה פנימית המחמירה מהדרישה הרגולטורית ליחס כיסוי הנזילות, הן לתאגיד הבנקאי "סולו" והן במאוחד.

מקור המימון העיקרי של הבנק הוא פיקדונות מלקוחות קמעונאיים ועסקים קטנים בישראל, בעלי סיכון נזילות נמוך ביחס למקורות אחרים. בנוסף, הבנק מתממן באמצעות הנפקות, פיקדונות מחברות עסקיות ופיננסיות ועוד. המקורות במטבע-חוץ כוללים פיקדונות מלקוחות פרטיים ומלקוחות עסקיים בארץ, תושבי חוץ חברות ישראליות בחו"ל, פיקדונות ריפוי, הנפקת CDs ומכשירים אחרים המבוססים על-ידי ה-FDIC בארצות-הברית ומקורות נוספים. הבנק מנהל מעקב אחר ריכוזיות מקורות המימון בחתכים שונים, הן בשקלים והן במטבע-חוץ, ועומד במגבלות הפנימיות בנושא. הבנק אינו מסתמך על מימון משוק ההון כמקור מימון עיקרי.

טבלה ז-2: יחס מימון יציב נטו (NSFR), תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו

ליום 31 במרץ 2024				
ערך משוקלל	ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון			
	שנה או יותר	מ-6 חודשים עד שנה	עד 6 חודשים	ללא מועד פירעון*
במיליוני ש"ח/באחוזים				
פריטי מימון יציב זמין (AFS)				
הון:	67,966	67,966	-	-
הון פיקוחי	67,966	67,966	-	-
מכשירי הון אחרים	-	-	-	-
פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים:	248,640	11,952	23,281	234,629
פיקדונות יציבים	91,588	4,738	4,682	86,740
פיקדונות פחות יציבים	157,052	7,214	18,599	147,889
מימון סיטונאי:	73,627	4,052	12,732	216,570
פיקדונות לצרכים תפעוליים	6,196	-	-	12,393
מימון סיטונאי אחר	67,431	4,052	12,732	204,177
התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית	-	-	-	-
התחייבויות אחרות:	35,997	27,912	10,750	24,497
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל	35,997	27,912	10,750	26,718
סך מימון יציב זמין (AFS)				
פריטי מימון יציב נדרש (RSF)				
סך נכסים נזילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HQLA)	8,390	80,535	15,128	90,387
פיקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות	-	-	-	-
הלוואות וניירות-ערך הנפרעים כסדרם:	283,498	268,765	52,229	77,403
הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על-ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 1	130	-	-	1,299
הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על-ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינן מובטחות	11,199	8,472	2,237	10,722
הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן, לריבוניות, לבנקים מרכזיים ולישויות סקטור ציבורי, מזה:	162,777	128,856	46,332	61,854
עם משקל סיכון של 35% או פחות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	11,824	4,216	7,501	10,666
הלוואות לדיור המובטחות במשכנתא שנפרעות כסדרן, מזה:	103,928	125,757	3,306	3,436
עם משקל סיכון של 35% או פחות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	21,764	31,681	1,164	1,178
ניירות-ערך שאינם כבשל ושאינם כשירים להיחשב נכסים נזילים באיכות גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה	5,464	5,680	354	92
נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית	-	-	-	-
נכסים אחרים:	29,902	8,326	116	24,494
סחורות הנסחרות פיזית, לרבות זהב	-	-	-	-
נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת קרן למימון כשל של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs)	335	394	-	-
נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	8,573	6,352	-	-
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו לפני ניכוי ביטחונות משתנים שהופקדו	248	248	-	-
אחרים	20,746	8,326	116	17,500
פריטים חוץ-מאזניים	8,692	188,355	-	-
סך מימון יציב נדרש (RSF)				
יחס מימון יציב נטו (NSFR) (%)				
	330,482			129%

* פריטים שידווחו במסגרת הטור "ללא מועד פירעון" הינם פריטים ללא מועד פירעון מוגדר. זה כולל, אך לא מוגבל, לפריטים כגון הון צמית, פיקדונות ללא מועד פירעון, פוזיציות בחסר, פוזיציות בעלות מועד פירעון פתוח, מניות שאינן כשירות להיחשב כנכסים נזילים באיכות גבוהה וסחורות הנסחרות פיזית.

טבלה ז-2: יחס מימון יציב נטו (NSFR), תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו (המשך)

ליום 31 במרץ 2023				
ערך משוקלל	ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון			
	שנה או יותר	מ-6 חודשים עד שנה	עד 6 חודשים	ללא מועד פירעון*
במיליוני ש"ח/באחוזים				
פריטי מימון יציב זמין (AFS)				
הון:	63,373	63,373	-	-
הון פיקוחי	63,373	63,373	-	-
מכשירי הון אחרים	-	-	-	-
פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים:	237,681	19,907	20,288	216,859
פיקדונות יציבים	88,823	6,334	3,588	83,242
פיקדונות פחות יציבים	148,858	13,573	16,700	133,617
מימון סיטונאי:	72,540	6,163	14,169	212,962
פיקדונות לצרכים תפעוליים	-	-	-	-
מימון סיטונאי אחר	72,540	6,163	14,169	212,962
התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית	-	-	-	-
התחייבויות אחרות:	36,841	30,434	7,641	44,002
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל	36,841	30,434	7,641	43,324
678				
410,435	119,877	42,098	473,823	-
סך מימון יציב זמין (AFS)				
פריטי מימון יציב נדרש (RSF)				
סך נכסים נזילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HQLA)	8,228	58,805	27,675	117,466
פיקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות	-	-	-	-
הלוואות וניירות-ערך הנפרעים כסדרם:	277,029	263,728	46,183	77,735
הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על-ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 1	200	-	-	1,996
הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על-ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינן מובטחות	10,523	7,652	3,197	8,484
הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן, לריבוניות, לבנקים מרכזיים ולישויות סקטור ציבורי, מזה:	157,620	126,599	39,826	62,090
עם משקל סיכון של 35% או פחות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	12,856	4,735	7,862	11,695
הלוואות לדיור המובטחות במשכנתא שנפרעות כסדרן, מזה:	101,204	122,641	3,135	3,211
עם משקל סיכון של 35% או פחות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	21,389	31,066	1,141	1,252
ניירות-ערך שאינם כבשל ושאינם כשירים להיחשב נכסים נזילים באיכות גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה	7,482	6,836	25	1,954
נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית	-	-	-	-
נכסים אחרים:	29,953	7,612	104	25,401
סחורות הנסחרות פיזית, לרבות זהב	-	-	-	-
נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת קרן למימון כשל של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs)	225	265	-	-
נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	7,315	7,993	-	-
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו לפני ניכוי ביטחונות משתנים שהופקדו	265	265	-	-
אחרים	22,148	7,612	104	16,878
פריטים חוץ-מאזניים	8,368	184,972	-	-
323,578				
סך מימון יציב נדרש (RSF)				
יחס מימון יציב נטו (NSFR) (%)				
127%				

* פריטים שידווחו במסגרת הטור "ללא מועד פירעון" הינם פריטים ללא מועד פירעון מוגדר. זה כולל, אך לא מוגבל, לפריטים כגון הון צמית, פיקדונות ללא מועד פירעון, פוזיציות בחסר, פוזיציות בעלות מועד פירעון פתוח, מניות שאינן כשירות להיחשב כנכסים נזילים באיכות גבוהה וסחורות הנסחרות פיזית.

טבלה ז-2: יחס מימון יציב נטו (NSFR), תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2023				
ערך משוקלל	ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון			
	שנה או יותר	מ-6 חודשים עד שנה	עד 6 חודשים	ללא מועד פירעון*
במיליוני ש"ח/באחוזים				
פריטי מימון יציב זמין (AFS)				
הון:	66,302	66,302	-	-
הון פיקוחי	66,302	66,302	-	-
מכשירי הון אחרים	-	-	-	-
פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים:	245,391	13,435	30,080	222,675
פיקדונות יציבים	90,141	5,098	6,866	82,653
פיקדונות פחות יציבים	155,250	8,337	23,214	140,022
מימון סיטונאי:	72,047	4,185	15,671	221,966
פיקדונות לצרכים תפעוליים	-	-	-	-
מימון סיטונאי אחר	72,047	4,185	15,671	221,966
התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית	-	-	-	-
התחייבויות אחרות:	34,673	27,971	8,019	33,459
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל	34,673	27,971	8,019	34,908
	418,413	111,893	53,770	478,100
סך מימון יציב זמין (AFS)				
פריטי מימון יציב נדרש (RSF)				
סך נכסים נזילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HQLA)	7,117	75,150	9,858	116,658
פיקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות	-	-	-	-
הלוואות וניירות-ערך הנפרעים כסדרם:	283,246	267,665	46,586	85,291
הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על-ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 1	407	-	-	4,069
הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על-ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינן מובטחות	11,376	8,688	2,671	9,015
הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן, לריבונות, לבנקים מרכזיים ולישויות סקטור ציבורי, מזה:	162,573	127,845	40,449	68,961
עם משקל סיכון של 35% או פחות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	11,729	3,999	7,444	10,816
הלוואות לדיור המובטחות במשכנתא שנפרעות כסדרן, מזה:	103,255	125,146	3,263	3,220
עם משקל סיכון של 35% או פחות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	21,848	31,804	1,165	1,186
ניירות-ערך שאינם כבשל ושאינם כשירים להיחשב נכסים נזילים באיכות גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה	5,635	5,986	203	26
נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית	-	-	-	-
נכסים אחרים:	28,228	8,498	116	23,286
סחורות הנסחרות פיזית, לרבות זהב	-	-	-	-
נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת קרן למימון כשל של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs)	94	111	-	-
נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	9,567	8,117	-	-
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו לפני ניכוי ביטחונות משתנים שהופקדו	356	356	-	-
אחרים	18,211	8,498	116	14,702
פריטים חוץ-מאזניים	8,977	195,628	-	-
סך מימון יציב נדרש (RSF)	327,568	-	-	-
יחס מימון יציב נטו (NSFR) (%)	128%	-	-	-

* פריטים שידווחו במסגרת הטור "ללא מועד פירעון" הינם פריטים ללא מועד פירעון מוגדר. זה כולל, אך לא מוגבל, לפריטים כגון הון צמית, פיקדונות ללא מועד פירעון, פוזיציות בחסר, פוזיציות בעלות מועד פירעון פתוח, מניות שאינן כשירות להיחשב כנכסים נזילים באיכות גבוהה וסחורות הנסחרות פיזית.

הבנק עומד בכל מגבלות סיכון הנזילות, הרגולטוריות והפנימיות, הכוללות, בין השאר, LCR לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 221, מודל פנימי LCR ל-30 יום ומודלים לטווחים הקצרים והארוכים יותר, מודל NSFR (יחס מימון יציב). בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221, נכון ליום 31 במרץ 2024 הבנק מחזיק במאוחד נכסים נזילים (בעיקר רזרבות בבנקים מרכזיים, ניירות-ערך סחירים של ממשלות וכן מטבעות ושטרי כסף) לזמן משבר (לאחר מקדמי ביטחון) בסך של 169.1 מיליארד ש"ח, בנוסף לאגרות-חוב נזילות שאינן מוכרות לצרכי חישוב הנכסים הנזילים. לאור ההנחות לגבי מיחזור פיקדונות במהלך עסקים רגיל והנחות אחרות, הבנק אינו צופה בעיות נזילות שיחייבו שימוש בנכסים הנזילים, אך ערוך לתרחישים הנדרשים.

טבלה ז-3: פירוט נכסים נזילים לפי רמות כנדרש בהוראות באזל

ממוצע לרבעון שהסתיים ביום 31 במרץ 2024	יתרה ליום 31 במרץ 2024	
במיליוני ש"ח		
169,649	167,233	נכסי רמה 1
2,084	1,885	נכסי רמה 2
6	18	נכסי רמה 2ב
171,739	169,136	סך-הכל HQLA

ממוצע לרבעון שהסתיים ביום 31 במרץ 2023	יתרה ליום 31 במרץ 2023	
במיליוני ש"ח		
171,747	172,418	נכסי רמה 1
1,785	2,233	נכסי רמה 2
130	134	נכסי רמה 2ב
173,662	174,785	סך-הכל HQLA

ממוצע לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2023	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	
במיליוני ש"ח		
173,046	183,854	נכסי רמה 1
2,616	2,522	נכסי רמה 2
-	-	נכסי רמה 2ב
175,662	186,376	סך-הכל HQLA

ח. סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. כשל הקשור לאחד הגורמים האמורים עלול להביא לפגיעה אפשרית ברווחיות. הבנק מפעיל יחידות בקרה ו/או נהלים ומערכות בנושאים הקשורים לפעילות בנקאית, לרבות יחידות אבטחת מערכות מידע והגנת הסייבר, ניהול המשכיות עסקית, ביטחון, קצין צוות ראשי, ניהול משאבי אנוש, בקורות תהליכים ועוד.

מפרוץ מלחמת חרבות ברזל, אשר החלה ביום ה-7 באוקטובר 2023, נקט הבנק בשורה של תהליכים ואמצעים להמשך פעילות מיטבי בנסיבות שנוצרו, ובכללם הפעלת תכניות המשכיות העסקית של הבנק כבר ביומה הראשון של המלחמה. הצעדים כללו, בין היתר, כינוס של צוותי חירום, העברת עובדי המטה לעבודה מרחוק בהתאם לצורך, סגירת סניפים בודדים באזורי הלחימה תוך הסטת לקוחות ועובדים לפעילות מרחוק ומתקנים אחרים של הבנק, ביצוע התאמות בפעילות סניפים אחרים, הפעלת סניפים ניידים ומתן הנחיות שוטפות לחיזוק מוכנות, ללא פגיעה מהותית בפעילות. הבנק בוחן את המצב באופן שוטף ומבצע התאמות בפעילותו, מכנס את צוותי החירום לפי הצורך, וכן נערך לתרחישים נוספים של הסלמת המלחמה. נכון למועד הדוח השפעת המלחמה על הפעילות התפעולית של הבנק אינה משמעותית.

ככלל, הסיכונים התפעוליים שקשורים למלחמה והשלכותיהם נבחנים ומנותחים באופן שוטף. בהתאם, נשקלים ומיושמים בקורות ואמצעים למזעור הסיכונים. בהיבטי סיכון אבטחת מידע וסייבר, נציין כי במסגרת המלחמה גדל מספר מתקפות הסייבר על מטרות בישראל ובכללן הבנק, עד כה ללא פגיעה בפעילותו. הבנק פועל במטרה לצמצם את הסיכון. למידע נוסף בנושא סיכון תפעולי ואופן ניהולו ובכלל זה סיכונים טכנולוגיים ומידע, סיכונים אבטחת מידע וסייבר, סיכונים מחשוב ענן, היערכות לחירום וביטוח ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023](#).

ט. סיכון ציות

סיכון הציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שהוא אינו מקיים את הוראות הציות כהגדרתן בהוראת ניהול בנקאי תקין 308. במסגרת סיכון הציות כלולים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור (לרבות אלה העוסקים בדיני המס), מתן ייעוץ ללקוח, אכיפה בניירות-ערך, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), הוראות החקיקה בישראל ליישום ה-FATCA וה-CRS והיבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או לשירותים ללקוחות או הוראות בעלות אופי דומה. תחת סיכון הציות כלול גם הסיכון להפרת סנקציות בינלאומיות ורשימות מוכרזים. הטיפול בסיכון כרוך במעקב, ניתוח ויישום הסנקציות הבינלאומיות ורשימות המוכרזים, במעקב אחר העברות כספיים בינלאומיות ובמעקב אחר פתיחת חשבונות ללקוחות ופעילות בנקאית בהם. הבנק מיישם את הסנקציות בהתאם למדיניות שנקבעה.

סיכון הציות כולל גם את סיכון המוניטין הנלווה לאי-הציות להוראות האמורות.

במסגרת סיכון הציות נכלל גם הסיכון בקשר עם פעילות הבנק מול בנקים שמקום מושבם ברשות הפלסטינית אשר טעונה עמידה בדרישות רגולטוריות שונות, בפרט בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור, וכרוכה במעקב אחר העברות כספיים אל ומאת תושבי הרשות הפלסטינית. בתחילת שנת 2009 הפסיק הבנק את פעילותו עם בנקים וסניפים שמקום מושבם ברצועת עזה, לאחר שהממשלה הכריזה על עזה כעל ישות עוינת. במרוצת השנים, חזר הבנק ופנה לבנק ישראל ולמשרד האוצר והודיע כי נוכח הבעייתיות הכרוכה במתן שירותים בנקאיים לבנקים הפלסטיניים ברצונו להפסיק מתן שירותים קורספונדנטים לבנקים אלה.

בחודש ינואר 2018 קיבל הבנק כתבי חסינות ושיפוי חתומים מהיועץ המשפטי לממשלה ומשרד האוצר (בהתאמה). כתב החסינות מגן על הבנק, נושאי משרה בו ועובדיו מפני הגשת כתב אישום בישראל בגין עבירות מסוימות בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור ביחס לשירותים שהבנק העניק או יעניק לבנקים פלסטיניים. בהמשך לכתב החסינות, קיבל הבנק בינואר 2018 מכתב מהמפקחת על הבנקים כי לא יינקטו צעדי אכיפה בכל הנוגע לפעולות של הבנק בקשר למתן שירותי קורספונדנציה שעליהם חל כתב החסינות.

בכתב השיפוי התחייבה מדינת ישראל לשפות את הבנק בגין הוצאות (חבות לפי פסק דין והוצאות משפט) בהן יישא הבנק במסגרת הליכים אזרחיים או הליכים פליליים שלא הסתיימו בהרשעה אשר ננקטו כנגד הבנק, נושא משרה בו או עובד בקשר עם מתן השירותים הקורספונדנטים בתקופת החסינות והשיפוי. התחייבויות החסינות והשיפוי הניתנות לבנק כאמור כפופות לסייגים שנקבעו בהן ולתנאים בהם על הבנק לעמוד.

כתבי השיפוי והחסינות הוארכו מפעם לפעם וסכומם התעדכן. ביום 31 במרץ 2024 כתב השיפוי והחסינות הוארכו ב-90 יום בלבד עד ל-30 ביוני 2024. סכום השיפוי עודכן לבקשת הבנק ועלה ל-3 מיליארד ש"ח בגין כל הליך. הבנק נתן הודעה מוקדמת לנציגי הבנקים הפלסטיניים, כי מאחר שכתבי השיפוי והחסינות הוארכו עד ה-30 ביוני 2024, הוא יפסיק את השירותים לבנקים הפלסטיניים במועד זה. הבנק ציין שהוא עשוי לשקול מחדש את עמדתו ככל שתהיינה התפתחויות, למשל ככל שיוארכו כתבי השיפוי והחסינות מעבר למועד הנ"ל.

מלחמת חרבות ברזל ומצב החירום מעצימים את סיכונים הציות הנובעים ממימון טרור והלבנת הון. מערך הציות בבנק התאים את פעילותו למצב המלחמה והחירום בשורה של צעדים הממוקדים בין היתר בסיכונים העולים ממצב זה.

למידע נוסף בנושא סיכון ציות ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023](#).

י. סיכון משפטי

הסיכון המשפטי כולל, בין היתר, תביעות משפטיות, פסקי דין, חוסר יכולת לאכוף חוזים, וכן חשיפה לקנסות או צעדי אכיפה מפעילות פיקוחית והסדרים פרטניים שעלולים לשבש או להשפיע באופן שלילי על פעילות קבוצת הבנק. הקבוצה נעזרת ביעוץ משפטי פנימי וחיצוני, לצורך התמודדות עם הסיכון. למידע נוסף בנושא התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות ראה [ביאור 10 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

למידע נוסף בנושא סיכון משפטי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023](#).

יא. סיכון מוניטין

סיכון המוניטין מוגדר כסיכון קיים או עתידי לפגיעה בהכנסות או בהון כתוצאה מתדמית שלילית על-ידי מחזיקי העניין הרלוונטיים, כגון: לקוחות, צדדים לעסקות, בעלי מניות, משקיעים, או גופים רגולטוריים. הסיכון, אשר בדרך כלל מתלווה לפעילויות אחרות וסיכונים אחרים, יכול להתממש במגוון דרכים כגון עזיבת לקוחות, רגולציות חדשות ועוד.

למידע נוסף בנושא סיכון מוניטין ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023](#).

יב. סיכון רגולציה

סיכון רגולציה מתייחס להוראות רגולטוריות שטרם נכנסו לתוקף, ובא לידי ביטוי בשני היבטים עיקריים:

- אי הערכות ליישום הוראה או הערכות חלקית ליישום של הוראה רגולטורית מחייבת.
- הכבדת הנטל הרגולטורי, באופן העלול להביא לפגיעה ביכולת הבנק לעמוד בהתחייבויותיו, לממש ולמקסם את יעדיו העסקיים, להציע ולספק שירותים בנקאיים מסוימים ו/או להצריך היערכות ליישום מורכב ומתמשך, ולביצוע השקעות טכנולוגיות ואחרות עתירות משאבים, הכרוכות בעלות ניכרת.

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה [דוח ממשל תאגיד](#).

למידע נוסף בנושא סיכון רגולציה ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023](#).

יג. סיכון כלכלי

זיהוי גורמי הסיכון בסביבה הכלכלית נעשה על-ידי המחלקה הכלכלית תוך מעקב אחר נתונים כלכליים ופיננסיים שוטפים בארץ ובעולם, והערכה מקצועית של המשמעות הנגזרת מנתונים אלו. המחלקה ממפה ומדווחת על הסיכונים הפוטנציאליים במשק ובשווקים הפיננסיים לצוותים ולועדות הרלוונטיים. לפרטים בדבר מצב המשק בישראל ובעולם ראה [פרק סקירה כלכלית ופיננסית בדוח הדיקטוריון וההנהלה](#).

למידע נוסף בנושא סיכון כלכלי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023](#).

יד. סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי הנו סיכון לשינוי מהותי, עכשווי ו/או עתידי, לרווחים, להון, למוניטין, למעמד ו/או לאספקטים מהותיים אחרים, כתוצאה משילוב של אחד או יותר מהגורמים הבאים - שינויים בסביבה העסקית, החלטות עסקיות שגויות, אסטרטגיה ומטרות אסטרטגיות שאינן תואמות את הארגון וסביבת פעילותו, יישום בלתי נאות של אסטרטגיה, היעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים וגורמים נוספים היוצרים את הסיכון. הסיכון האסטרטגי הנו פונקציה של התאמת (או היעדר התאמת) המטרות האסטרטגיות של הארגון לסביבת פעילותו, התאמת התכניות העסקיות שפותחו על מנת להשיג מטרות אלו, הקצאת המשאבים ואיכות היישום. ככזה, הסיכון הוא מידע צופה פני עתיד.

למידע נוסף בנושא סיכון אסטרטגי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023](#).

טו. סיכון סביבתי

על בסיס הגדרות ארגון ה-NGFS (Network for Greening the Financial System) ובהתאמה הגדרות הפיקוח על הבנקים בبنק ישראל, סיכונים סביבתיים מתייחסים לסיכונים, המתעוררים כתוצאה מחשיפה של מוסד פיננסי ו/או הסקטור הפיננסי לפעילויות, שיש להן פוטנציאל לגרום להגרעה סביבתית, כמו זיהום אוויר ומים, זיהום קרקע, אובדן מגוון ביולוגי, בירוא יערות ואובדן מערכות אקולוגיות, או להיות מושפעות ממנה. משבר האקלים תופס מקום הולך וגובר בסדר היום העולמי. שינוי האקלים מייצר השפעות מזיקות וסיכונים, המכונים סיכונים אקלים. הגם שיש קשר וחפיפה מסוימים בין סיכונים אקלים לסיכונים סביבה בהגדרתם המסורתית לעיל, הם אינם זהים. על פי ארגון ה-NGFS ובהתאמה הפיקוח על הבנקים בبنק ישראל, סיכונים אקלים למוסד פיננסי הם סיכונים המתעוררים עקב חשיפתו לסיכונים הנגרמים על-ידי שינוי האקלים או הקשורים אליו:

- סיכונים פיזיים (Physical Risks) - סיכונים כתוצאה מאירועי אקלים אקוטיים (אירועי קיצון) כמו הצפות, סערות, גלי חום/קור, שריפות ענק ו/או מתהליכים כרוניים, המתפתחים בהדרגה, כמו עלייה בטמפרטורות, קיטון במשקעים/מידבור, עלייה בגובה פני הים ואחרים.
- סיכונים מעבר (Transition Risks) - סיכונים המתעוררים אגב שיבושים הנגרמים בתהליך הטרנספורמציה וההתאמה של הכלכלה העולמית, המתחייב, על-פי הקונצנזוס המדעי והסכמי ועידת פריז מ-2016, על מנת להיאבק במקור לשינוי האקלים - מכלכלה המבוססת על פעילויות עתירות פליטות פחמן דו חמצני וגזי חממה אחרים לכלכלה דלת/מאופסת פליטות. הגורמים המניעים את התהליך הם שינויים ברגולציה, חקיקה ומדיניות ממשלתית, שינויים טכנולוגיים, שינוי שוק ושינויים בהעדפות צרכנים, שינויים בתחום הליטיגציה ועוד.

סיכוני אקלים עלולים להתרגם לסיכונים הפיננסיים ה"מסורתיים" השונים שיש לבנק בפעילותו השוטפת, כמו סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון נזילות ואחרים וזאת דרך מגוון 'ערוצי תמסורת' מיקרו-ומקרו-כלכליים, שעלולים להשפיע לרעה על החוסן הפיננסי של עסקים, משקי בית ועל הכלכלה בכלל, וכן לסיכונים אחרים לבנק, כמו סיכון מוניטין, סיכון רגולטורי, סיכון משפטי ועוד. תחום סיכון האקלים נחשב כתחום מתפתח ומורכב, המגלם, בין השאר, סיכון סיסטמי רחב היקף (גלובלי), חסר תקדים, בעל טווח ההתממשות ארוך בהרבה מטווח התכנון העסקי שבו בנקים מורגלים וכזה המאופיין בחוסר ודאות מהותי.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 345 בנושא "עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים", תיכנס לתוקפה ביוני 2026. הבנק פועל ליישום ההוראה על-פי מתווה תכנית עבודה, המתייחס באופן פרטני להיבטי סיכון אקלים ביחס לסיכונים ה"מסורתיים" אליהם חשוף הבנק בפעילותו ולשאר הנדבכים בהוראה וזאת באמצעות צוותי עבודה חוצי ארגון.

למדדים עיקריים ואסטרטגיים בתחום הסביבה והאקלים ראה [פרק מדדי ESG עיקריים - סביבה, חברה וממשל בדוח הדירקטוריון והנהלה בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2023](#).

למידע נוסף בנושא סיכון סביבתי וסיכון אקלים ואופן ניהולם ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023](#) וכן את הדיווח של הבנק לשנת 2023 על-פי תקן ה-TCFD במסגרת דוח ESG לשנת 2023.

טז. סיכון מודל

סיכון המודל הינו סיכון להשלכות שליליות העשויות לבוא לידי ביטוי בהפסד כספי או השפעות לא פיננסיות (קבלת החלטות עסקיות ו/או אסטרטגיות שגויות, פגיעה במוניטין של הבנק ועוד), כתוצאה מהחלטות המתקבלות מתוצרי מודלים שגויים או שימוש לא הולם בתוצרי המודל. מקורות הסיכון הם ליקויים אפשריים באיכות נתוני קלט, מתודולוגיית פיתוח, יישום טכנולוגי ושימוש עסקי.

בחודש מרץ 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה שנייה להוראת ניהול בנקאי תקין בנושא ניהול סיכוני מודל המסדירה את ההיבטים העיקריים בניהול אפקטיבי של סיכוני מודל. הבנק בוחן את השלכות ההוראה, ויערוך התאמה למסגרת הנוכחית בהתאם להוראה.

למידע נוסף בנושא סיכון מודל ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2023](#).